

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ –
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ & ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

1. Γνωριμία με τα επαγγέλματα

Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion animation –
Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα

Φωτεινή Βλαχοκυριάκου

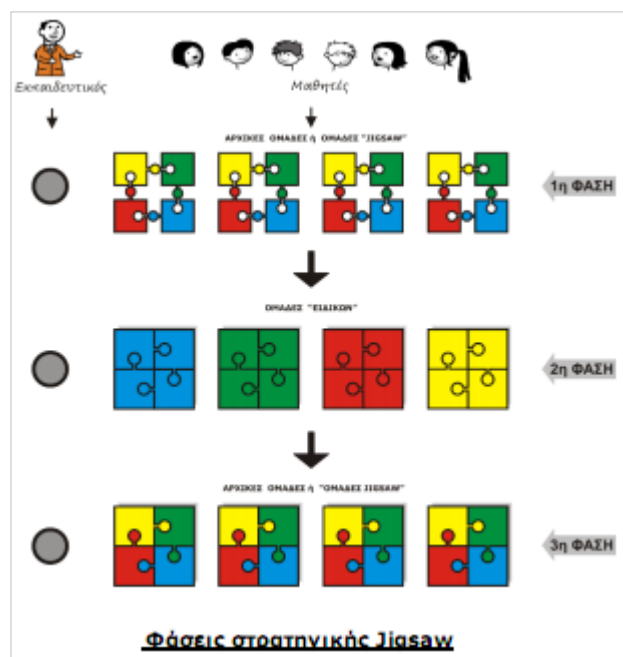
Φιλοσοφία –Σκοπιμότητα προγράμματος

Στόχος του προγράμματος των εργαστηρίων δεξιοτήτων «Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion – Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα» είναι οι μαθητές να δημιουργήσουν ομαδικά μια ταινία με την τεχνική stop motion animation, αφού πρώτα διερευνήσουν τα τέσσερα επαγγέλματα που υπάρχουν πίσω από τη δημιουργία μιας ταινίας, του Παραγωγού, του Σεναριογράφου, του Σκηνοθέτη και του Κινηματογραφιστή., των επαγγελματιών που υπάρχουν πίσω από την κάμερα. Οι μαθητές συνεργαζόμενοι και με βιωματικό τρόπο θα προσεγγίσουν τα τέσσερα επαγγέλματα.

Θα εργαστούν ομαδικά ακολουθώντας τη στρατηγική Jigsaw, που είναι μια στρατηγική συνεργατικής μάθησης και περιλαμβάνει «αρχικές» ομάδες και ομάδες «ειδικών».

Οι «αρχικές» ομάδες των μαθητών στόχο έχουν τη δημιουργία της ταινίας, οι ομάδες των «ειδικών» μαθητών, στόχο έχουν τη διερεύνηση κάθε ενός από τα τέσσερα επαγγέλματα με χρήση συγκεκριμένων πηγών πληροφόρησης (ΕΟΠΠΕΠ, επαγγελματικά περιγράμματα, οπτικοακουστικό υλικό, ΙΕΚ, προγράμματα σπουδών κ.α.).

Οι μαθητές κάθε «αρχικής» ομάδας αναλαμβάνουν να μελετήσουν ο κάθε ένας και από ένα διαφορετικό επάγγελμα, κάθε

αρχική ομάδα αποτελείται από ένα Παραγωγό, ένα Σεναριογράφο, ένα Σκηνοθέτη και έναν Κινηματογραφιστή. Κάθε ομάδα «ειδικών» αποτελείται από όλους τους Παραγωγούς των αρχικών ομάδων, η επόμενη ομάδα «ειδικών», από όλους τους Σεναριογράφους κ.ο.κ.

Η σύνθεση των «αρχικών» ομάδων προτείνεται να μην γίνει με τυχαίο τρόπο ή σύμφωνα με τις επιθυμίες των μαθητών αλλά να ακολουθηθεί η μέθοδος σύνθεσης ομάδων σύμφωνα με την οποία συν-καθορίζονται τα απαιτούμενα κριτήρια σύνθεσης ομάδας από εκπαιδευτικό και μαθητές (επιδόσεις ή κλίσεις) και στη συνέχεια οι μαθητές συνθέτουν τις ομάδες τους, χωρίς όμως να παραβαίνουν τα κριτήρια που έχουν καθοριστεί. Το πλεονέκτημα της μεθόδου είναι ότι δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να συνθέτουν οι ίδιοι τις ομάδες τους, τους επιτρέπεται να επιλέγουν συνεργάτες της επιλογής τους, μεταξύ όμως αυτών που τα κριτήρια του εκπαιδευτικού έχουν περιορίσει (Τζωρτζάκης 2014).

Οι «αρχικές» ομάδες των μαθητών, προτείνεται να δημιουργήσουν μια ταινία stop motion animation με τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Όλες οι «αρχικές» ομάδες να αναπαραστήσουν την ίδια ιστορία
- Στο σενάριο της ταινίας να περιέχονται έως 2 ρόλοι και τα πλάνα να στηθούν σε τεχνητό περιβάλλον (πχ σχολική τάξη, εργαστήριο)
- Για τη δημιουργία των πλάνων-εικόνων να γίνει χρήση απλών υλικών και αντικειμένων και να μην εμφανίζονται μαθητές/άνθρωποι
- Η ταινία να είναι μικρής διάρκειας έως 1' (ένα λεπτό)

Το κείμενο της ιστορίας της ταινίας που θα αναπαρασταθεί μπορεί να δοθεί έτοιμο από τον εκπαιδευτικό στις «αρχικές» ομάδες. Προτείνεται για τη συγγραφή του κειμένου να υπάρχει συνεργασία των εργαστηρίων δεξιοτήτων με άλλα μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος, όπως Νεοελληνική Γλώσσα, Ιστορία, και Κείμενα (πχ. περίληψη διδασκόμενων κειμένων), αλλά και Μαθηματικά ή/και Φυσικές Επιστήμες (πχ. κείμενο περιγραφής πειραμάτων), Τεχνολογίας και Πληροφορικής (πχ. περιγραφή-παρουσίαση Ανακαλύψεων/Εφευρέσεων).

Στο πρόγραμμα «Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion – Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα», οι μαθητές συμμετέχουν σε 7 εργαστήρια στα οποία:

Στο 1^ο εργαστήριο παρουσιάζονται έτοιμα βίντεο από ταινίες stop motion animation και αναδεικνύονται τα χαρακτηριστικά της τεχνικής. Επίσης γίνεται επίδειξη από τον εκπαιδευτικό του τρόπου δημιουργίας μιας ταινίας stop motion animation με χρήση απλού εξοπλισμού (κινητό τηλέφωνο - tablet, φωτισμός, app stop motion). Έπειτα από συζήτηση στην τάξη εντοπίζεται και η ανάγκη συνεργασίας διαφορετικών επαγγελματικών ρόλων στη δημιουργία μιας ταινίας.

Στο 2^ο εργαστήριο γίνεται η δημιουργία των «αρχικών» ομάδων μαθητών ακολουθώντας τη μέθοδο Jigsaw και τον τρόπο σύνθεσης ομάδας σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις των μαθητών. Καθώς και ο καθορισμός των χαρακτηριστικών της ταινίας – στόχος «αρχικής» ομάδας.

Στο 3^ο εργαστήριο οι μαθητές, μετακινούνται στις ομάδες των «ειδικών» και κάθε ομάδα διερευνά, μελετά και καταγράφει τα καθήκοντα και τις κύριες επαγγελματικές λειτουργίες κάθε επαγγέλματος.

Στο 4^ο εργαστήριο οι μαθητές από τις ομάδες «ειδικών» επιστρέφουν στις «αρχικές» ομάδες και παρουσιάζουν τα επαγγέλματα. Καταγράφουν προβλήματα που πρέπει να επιλύσουν όταν ξαναπάνε στις ομάδες «ειδικών» και αφορούν τη δημιουργία της δικής τους ταινίας. Πηγαίνουν στις ομάδες των «ειδικών» και αναζητούν και σημειώνουν λύσεις, αποφάσεις, ενέργειες.

Στο 5^ο εργαστήριο οι μαθητές είναι στις «αρχικές» ομάδες τους, κάθε ένας ανακοινώνει στην ομάδα του ποιες είναι αποφάσεις που έχει πάρει και ποιες ενέργειες θα κάνει για τη δημιουργία της ταινίας σύμφωνα με τον επαγγελματικό ρόλο και ξεκινά η δημιουργία της ταινίας.

Στο 6^ο εργαστήριο οι μαθητές των «αρχικών» ομάδων δημιουργούν τη δική τους ταινία stop motion animation.

Στο 7^ο εργαστήριο γίνεται παρουσίαση των ταινιών που δημιούργησαν οι «αρχικές» ομάδες ακολουθεί συζήτηση και αναστοχασμός για το πρόγραμμα των εργαστηρίων δεξιοτήτων.

Πληροφορίες υλοποίησης: προαπαιτούμενες γνώσεις, προετοιμασία υλικού

- Για την υλοποίηση «Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion – Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα», ο εκπαιδευτικός, μέσα από το **Παράρτημα Ι**, Τζωρτζάκης Ιωάννης (2014), ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (PROJECT), ΑΣΠΑΙΤΕ – ΕΕΜΑΠΕ (<https://www.academia.edu/>) θα ενημερωθεί για την **Μέθοδο σύνθεσης ομάδων με κριτήρια επιλογής τις απαιτούμενες κλίσεις/δεξιότητες (ρόλοι) των μαθητών**. Από το **Παράρτημα ΙΙ**, με αναφορές σε σελίδες του Επιμορφωτικού Υλικού της Επιμόρφωση Β2 επιπέδου ΤΠΕ, Συστάδα: Β2.10 Εκπαιδευτικοί Μηχανικοί),- Βασικό Υλικό Μελέτης, ΙΤΥΕ-ΙΕΠ (Ιούνιος 2019), θα ενημερωθεί **για την Στρατηγική Jigsaw (Συναρμολότητα)**.
- Οι μαθητές δεν είναι αναγκαίο να έχουν κάποια προϋπάρχουσα γνώση σχετικά με το θέμα του προγράμματος. Είναι σημαντικό όμως να αναδειχθούν τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και οι κλίσεις τους κατά τη δημιουργία των «αρχικών» ομάδων.
- Η υλοποίηση του προγράμματος των εργαστηρίων δεξιοτήτων «Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion – Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα», μπορεί να υλοποιηθεί σε μια σχολική τάξη. Η διερεύνηση των πηγών πληροφόρησης μπορεί να γίνει και μέσω εκτυπώσεων των αναγκαίων πληροφοριών.

Περιγραφή επτά Εργαστηρίων: Στοχοθεσία των εργαστηρίων, προτεινόμενες δράσεις και υλικό αφόρμησης, επέκτασης, γενίκευσης. Κάθε εργαστήριο θα αναπτύσσεται σε ένα φύλλο A4 με βάση τη ρουμπρίκα του Παραρτήματος (1 σελίδα ανά εργαστήριο = 7 σελίδες)

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ			
Θεματική	Δημιουργώ-Καινοτομώ	Υποθεματική	Γνωριμία με τα επαγγέλματα
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)		Γ' Γυμνασίου	
Τίτλος		Φτιάχνω μια ταινία stop motion - Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα	
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου		Δεξιότητες 21^{ου} αιώνα <ul style="list-style-type: none"> Δεξιότητες μάθησης 21^{ου} αιώνα (4cs) (Κριτική σκέψη, Επικοινωνία Συνεργασία Δημιουργικότητα) Ψηφιακή μάθηση 21^{ου} αιώνα (4cs σε ψηφιακό περιβάλλον) Παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας Δεξιότητες ζωής: <ul style="list-style-type: none"> Δεξιότητες επιχειρηματικότητας (Πρωτοβουλία, Οργανωτική ικανότητα, Προγραμματισμός, Παραγωγικότητα, Αποτελεσματικότητα Δεξιότητες της τεχνολογίας, της μηχανικής και της επιστήμης: <ul style="list-style-type: none"> Δεξιότητες τεχνολογίας: Ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, Δεξιότητες διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών Δεξιότητες διαχείρισης των Μέσων: Ψηφιακός και Τεχνολογικός γραμματισμός Δεξιότητες του νου: <ul style="list-style-type: none"> Στρατηγική Σκέψη με Μελέτη περίπτωσης και Επίλυση προβλημάτων Πλάγια Σκέψη (Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη) 	

**Σύνδεση με τη Βασική
 Θεματική**

**Επιχειρηματικότητα-Αγωγή Σταδιοδρομίας-
 Γνωριμία με τα επαγγέλματα**

Σύντομη Περιγραφή των 7 Εργαστηρίων

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ο μαθητής παρακολουθεί και συγκρίνει ως προς την τεχνική υλοποίησης, βίντεο stop motion animation και εξάγει συμπεράσματα 2. Ο μαθητής εντοπίζει τους διαφορετικούς επαγγελματικούς ρόλους που εμπλέκονται στη δημιουργία μιας ταινίας 	<p align="center">Εισαγωγή – Προβληματισμός Προετοιμασία- για την υλοποίηση του προγράμματος</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παρουσίαση και παρακολούθηση έτοιμων βίντεο stop motion animation. 2. Συζήτηση και γνωριμία με την τεχνική (ομοιότητες-διαφορές - ορισμός - είδη υλικών) 3. Υλοποίηση απλής εργασίας για την παρουσίαση ενός τρόπου δημιουργίας ταινίας stop motion animation (με app stop motion). 4. Ανάδειξη της ανάγκης συνεργασίας διαφορετικών ρόλων (Παραγωγός-Σεναριογράφος-Σκηνοθέτης-Κινηματογραφιστής) για τη δημιουργία μιας ταινίας stop motion animation
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ο μαθητής εκφράζει τα ενδιαφέροντά του και συμμετέχει στην δημιουργία των αρχικών ομάδων 	<p align="center">Δημιουργία «Αρχικών» Ομάδων Περιγραφή παραδοτέου</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δημιουργία «αρχικών» ομάδων μαθητών/τριών (σύμφωνα με μέθοδο JigSaw Επιμορφωτικό υλικό Β2 (2019)-Παράρτημα ΙΙ) 2. Σύνθεση των ομάδων (σύμφωνα με (Τζωρτζάκης (2014)-Παράρτημα Ι) 3. Περιγραφή του παραδοτέου κάθε «αρχικής» ομάδα μαθητών/τριών στο τέλος των 7 εργαστηρίων – Στόχος «αρχικής» ομάδας 4. Καθορισμός της ιστορίας που θα αναπαρασταθεί στο stop motion animation (δυνατή η συνεργασία και με άλλα μαθήματα της τάξης)

<ol style="list-style-type: none"> 1. Ο μαθητής συνεργάζεται με τους συμμαθητές τους στην ομάδα «ειδικών» για τη διερεύνηση πηγών πληροφόρησης σύμφωνα με τον επαγγελματικό ρόλο που μελετούν 2. Ο μαθητής καταγράφει τα καθήκοντα και τις κύριες επαγγελματικές λειτουργίες κάθε επαγγέλματος 	<p align="center">Συνεδρίαση ομάδων «Ειδικών» Γνωριμία με κάθε επαγγελματικό περίγραμμα</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Μετακίνηση των μαθητών/τριών στις ομάδες «ειδικών» (μέθοδος Jigsaw) σύμφωνα με το ρόλο τους (Παραγωγός-Σεναριογράφος-Σκηνοθέτης-Κινηματογραφιστής) 2. Διερεύνηση από τους μαθητές της κάθε ομάδας «ειδικών» του επαγγελματικού περιγράμματος του επαγγέλματος μέσα από τη μελέτη κειμένων, αναζήτηση σε ιστοσελίδες, παρακολούθηση βίντεο, και την καταγραφή των κύριων επαγγελματικών λειτουργιών και καθηκόντων κάθε επαγγελματικού ρόλου. (Φύλλο Εργασίας -3^ο εργαστήριο)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ο μαθητής παρουσιάζει το περίγραμμα του επαγγέλματος στην «αρχική» ομάδα του 2. Ο μαθητής της «αρχικής» ομάδας αναλύει το πρόβλημα δημιουργίας μιας ταινίας stop motion animation και καταγράφει προβλήματα σύμφωνα με το επάγγελμα που μελετά 3. Ο μαθητής συζητά με τα μέλη της ομάδας των «ειδικών» και καταγράφει λύσεις των προβλημάτων 	<p align="center">Παρουσίαση επαγγελματικού περιγράμματος – Καθορισμός θεμάτων – Αναζήτηση λύσεων</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Επιστροφή στις «αρχικές» ομάδες και παρουσίαση από κάθε μαθητή του επαγγελματικού ρόλου που είχε αναλάβει, (Παρουσίαση - Φύλλο Εργασίας -3^ο εργαστήριο). 2. Προβληματισμός, συζήτηση, προετοιμασία της συνάντησης των ομάδων «ειδικών» με θέμα τη δημιουργία της ταινίας stop motion animation κάθε «αρχικής» ομάδας. Κάθε μαθητής σημειώνει τα προς επίλυση θέματα με βάση το ρόλο του (Φύλλο Εργασίας -4^ο εργαστήριο) 3. Μετακίνηση μαθητών στις ομάδες «ειδικών» για καθορισμό ενεργειών και λήψη αποφάσεων σχετικά με τα προς επίλυση θέματα για τη δημιουργία της ταινίας stop motion animation της «αρχικής» ομάδας. Κάθε μαθητής καταγράφει σύμφωνα με το ρόλο του τις ενέργειες που θα κάνει (Φύλλο Εργασίας -4^ο εργαστήριο)

<p>1. Ο μαθητής συμμετέχει στη δημιουργία της ταινίας σύμφωνα με το ρόλο του και τις αποφάσεις που πάρει.</p>	<p>Ανακοίνωση ενεργειών σύμφωνα με το ρόλο – Έναρξη δημιουργίας ταινίας</p> 	<p>1. Επιστροφή στις «αρχικές» ομάδες και παρουσίαση από κάθε μαθητή/τρια των αποφάσεων που έχει λάβει και των ενεργειών που θα κάνει σύμφωνα με το ρόλο του για την δημιουργία της ταινίας stop motion animation της «αρχικής» ομάδας του. (Παρουσίαση - Φύλλο Εργασίας -4^ο εργαστήριο)</p> <p>2. Έναρξη δημιουργίας ταινίας</p>
<p>1. Ο μαθητής και τα μέλη της «αρχικής» ομάδας δημιουργούν μια ταινία stop motion animation</p>	<p>Δημιουργία ταινίας stop motion animation</p> 	<p>1. Κάθε «αρχική» ομάδα δημιουργεί τη δική της ταινία stop motion animation</p>
<p>1. Ο μαθητής σε συνεργασία και συνεννόησή με τα μέλη της «αρχικής» ομάδας παρουσιάζουν την ταινία που έφτιαξαν</p>	<p>Παρουσίαση Συζήτηση, Αναστοχασμός</p> 	<p>1. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης των ταινιών που δημιουργήθηκαν από τις «αρχικές» ομάδες μαθητών/τριών</p> <p>2. Συζήτηση – Αναστοχασμός</p>

Παραπομπές στο ΠΣ ανά τάξη

Γ' τάξη Γυμνασίου
 Νεοελληνική Γλώσσα
 Κείμενα Νεοελληνικής Γλώσσας
 Μαθηματικά
 Μαθήματα Φυσικών Επιστημών
 Πληροφορική/Τεχνολογία

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις/

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας

Αξιολόγηση Εργαστηρίου- Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση - Εκδηλώσεις διάχυσης

Δημοσίευση των εργασιών των μαθητών σε ιστοσελίδα του σχολείου
 Παρουσίαση των εργασιών των μαθητών σε εκδήλωση του σχολείου
 Συνεργασία και συμμετοχή σε εκδηλώσεις άλλων σχολείων/δήμου για τα εργαστήρια δεξιοτήτων

Σημειώσεις:

Υποδειγματικό Υλικό- Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων
& δράσεων (3-5 φύλλα)

1^ο Εργαστήριο

Εισαγωγή – Προβληματισμός - Προετοιμασία- για την υλοποίηση του προγράμματος

1. Παρουσίαση και παρακολούθηση έτοιμων βίντεο stop motion animation.

Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει και οι μαθητές παρακολουθούν έτοιμες ταινίες μικρής διάρκειας (βίντεο) που έχουν φτιαχτεί με την τεχνική stop motion animation. Τα βίντεο επιλέγονται με κριτήριο να καλύπτουν διαφορετικές θεματικές, αλλά κυρίως διαφορετικά είδη υλικών και περιβάλλοντος που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία των σκηνών του animation (πηλός, πλαστελίνη, χαρτί, έτοιμες φιγούρες, σχέδια κ.α.). Δεν παρουσιάζονται βίντεο με συμμετοχή ανθρώπων, μαθητών/τριών. Αυτό που πρέπει να αντιληφθούν οι μαθητές που συμμετέχουν στην ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού animation είναι η δυνατότητα της πολύπλευρης έκφρασης δεξιοτήτων που κατέχουν και σχετίζονται με την αναπαράσταση (Λαζαρίδης 2008).

Ενδεικτικά προβάλλονται τα παρακάτω βίντεο:

1. Stop motion pizza (από κανάλι youtube: auroraMeccanica) – χρήση πραγματικών αντικειμένων-φυσικό περιβάλλον <https://www.youtube.com/watch?v=YQkC0Qs3aD0>
2. Back to School | Stop motion animation (από κανάλι youtube: Margaret Scrinkl) – σχέδια - αντικείμενα <https://www.youtube.com/watch?v=u8dtblZHYFU>
3. School is Coming! - LEGO Stop Motion Movie (από κανάλι youtube: Lego) - χαρακτήρες Lego <https://youtu.be/2wwh0mz5ADQ>
4. stop motion school project (από κανάλι youtube: Mewtley) ιστορία με χάρτινους χαρακτήρες <https://youtu.be/H--UN0UChKs>

2. Συζήτηση και γνωριμία με την τεχνική stop motion animation

Ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των βίντεο, σχετικά με την ιστορία, τα υλικά, τον τρόπο δημιουργίας. Η συζήτηση μπορεί να επικεντρωθεί σε θέματα όπως τα είδη των υλικών που χρησιμοποιούνται και να τεθεί ένας πρώτος προβληματισμός για τη δημιουργία της κίνησης (Λαζαρίδης 2008)

Οι απόψεις των μαθητών καταγράφονται στον πίνακα ή σε ένα συνεργατικό έγγραφο (εξ' αποστάσεως μάθημα ή εργαστήριο πληροφορικής).

Σύμφωνα με το Λαζαρίδης (2008): *Η τεχνική του stop motion animation είναι η δημιουργία κίνησης μέσα από συνεχείς στατικές εικόνες με την κατάλληλη ψηφιακή επεξεργασία.... Ουσιαστικά δημιουργείται στο θεατή η ψευδαίσθηση μιας κινούμενης εικόνας, ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για φωτογραφίες που διαδέχονται η μία την άλλη.*

3. Υλοποίηση απλής εργασίας για την παρουσίαση ενός τρόπου δημιουργίας stop motion animation (με χρήση app stop motion).

Ο εκπαιδευτικός με χρήση απλού εξοπλισμού (κινητό τηλέφωνο - tablet, φωτισμός, app stop motion) κάνει επίδειξη του τρόπου δημιουργίας ενός stop motion application με την υλοποίηση μιας απλής ιστορίας.

Στο <http://mydesign.sgt.gr/el/how-to-produce-a-stop-motion-animation-movie/> , περιγράφεται το παρακάτω παράδειγμα, για να φτιάξεις μια εύκολη πρώτη άσκηση stop motion

Μια εύκολη πρώτη άσκηση:

Σε ένα τραπέζι, τοποθέτησε σταθερά το κινητό ή το τάμπλετ σου (ιδανικά, σε κάποιο τρίποδο). Άνοιξε το app και τοποθέτησε μπροστά στην κάμερα το αντικείμενο που θέλεις να «ζωντανέψει». Βγάλε μια φωτογραφία μέσω του app.

Στρίψε ελάχιστα το αντικείμενό σου, περίπου μισό εκατοστό στα δεξιά του. Απομάκρυνε τα χέρια σου ώστε να μη φαίνονται μέσα στο κάδρο σου. Βγάλε μια φωτογραφία.

Στρίψε το αντικείμενο λίγο ακόμη προς την ίδια κατεύθυνση. Βγάλε μια φωτογραφία.

Επανάλαβε το ίδιο ξανά και ξανά, ωσότου το αντικείμενο να κάνει μια πλήρη περιστροφή. Υπολόγισε να ολοκληρώσεις την περιστροφή σε περίπου 8 κινήσεις.

Πάτα το play.

Το αντικείμενο σου θα γυρνάει γύρω από εαυτό του!

Αυτό που θα πρέπει να προσέξεις, είναι να μη σκουντήσεις καθόλου την κάμερά σου ή το τραπέζι που δουλεύεις, για όση ώρα κάνεις το animation σου, όπως και οτιδήποτε άλλο στο φόντο σου. Το μόνο που πρέπει να κουνιέται είναι το αντικείμενό που έχεις αποφασίσει να εμψυχώσεις.

Άλλα παραδείγματα υλοποίησης απλών εργασιών, ο εκπαιδευτικός μπορεί να δει στην ιστοσελίδα του 1^{ου} Γυμνασίου Τρίπολης <http://1gt-lab21.weebly.com/> >ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ ΑΞΟΝΑΣ

<https://youtu.be/KzFdyCOvBWI>

<https://youtu.be/-DwVnbFjOHI>

4. Ανάδειξη της ανάγκης συνεργασίας διαφορετικών ρόλων (Παραγωγός-Σεναριογράφος-Σκηνοθέτης-Κινηματογραφιστής) για τη δημιουργία μιας ταινίας stop motion animation

Μέσα από συζήτηση με τους μαθητές αναδεικνύεται η ανάγκη συνεργασίας διαφορετικών ειδικοτήτων και επαγγελματικών ρόλων για τη δημιουργία μιας ταινίας. Στόχος είναι να αντιληφθούν οι μαθητές ότι δεν είναι δυνατόν ένα άτομο να έχει όλες τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη δημιουργία μιας ταινίας stop motion animation.

Ο εκπαιδευτικός αναφέρει επιγραμματικά τους παρακάτω επαγγελματικούς ρόλους:

- Παραγωγός: Επικεφαλής ομάδας, οργάνωση παραγωγής
- Σεναριογράφος: Δημιουργία σεναρίου από Ιστορία
- Σκηνοθέτης: Δημιουργία σκηνών
- Κινηματογραφιστής: Λήψη φωτογραφιών, ψηφιακή επεξεργασία

2^ο Εργαστήριο

Δημιουργία «Αρχικών» Ομάδων - Περιγραφή παραδοτέου ομάδας

1. Δημιουργία «αρχικών» ομάδων μαθητών/τριών (σύμφωνα με μέθοδο JigSaw Επιμορφωτικό υλικό Β2 (2019)-Παράρτημα ΙΙ)

Για τη συνεργασία και τη διερεύνηση των επαγγελμάτων που θα αναλάβουν οι μαθητές, ακολουθείται η συνεργατική στρατηγική JigSaw. Δημιουργούνται «αρχικές» ομάδες μαθητών με συγκεκριμένους ρόλους. Οι μαθητές που αποτελούν τις «αρχικές» ομάδες στη συνέχεια μεταβαίνουν σε ομάδες «ειδικών», σύμφωνα με το ρόλο τους, για έρευνα και συγκέντρωση πληροφοριών. Μετά επιστρέφουν στις «αρχικές» ομάδες τους για παρουσίαση πληροφοριών, επίλυση προβλήματος, συζήτηση, και αναστοχασμό.

Περισσότερες πληροφορίες για τη μέθοδο JigSaw μπορεί ο εκπαιδευτικός να διαβάσει στο Παράρτημα ΙΙ.

2. Σύνθεση των ομάδων (σύμφωνα με (Τζωρτζάκης (2014)-Παράρτημα Ι)

Θα δημιουργηθούν «αρχικές» ομάδες μαθητών που κάθε ομάδα θα αποτελείται από 4 μέλη- μαθητές. Κάθε μαθητής της αρχικής ομάδας θα αναλάβει να διερευνήσει και να υποδυθεί ένα από τους επαγγελματικούς ρόλους των: α) Παραγωγού (επικεφαλής ομάδας), β) Σεναριογράφου, γ) Σκηνοθέτη και δ) Κινηματογραφιστή.

Ο ορισμός της «αρχικής» ομάδας των μαθητών, προτείνεται να μην γίνει με τυχαίο τρόπο ή σύμφωνα με τις επιθυμίες των μαθητών αλλά να ακολουθηθεί η μέθοδος σύνθεσης ομάδων σύμφωνα με την οποία συν-καθορίζονται τα απαιτούμενα κριτήρια σύνθεσης ομάδας από εκπαιδευτικό και μαθητές (επιδόσεις ή κλίσεις) και στη συνέχεια οι μαθητές συνθέτουν τις ομάδες τους, χωρίς όμως να παραβαίνουν τα κριτήρια που έχουν καθοριστεί. Το πλεονέκτημα της μεθόδου είναι ότι δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να συνθέτουν οι ίδιοι τις ομάδες τους, τους επιτρέπεται να επιλέγουν συνεργάτες της επιλογής τους, μεταξύ όμως αυτών που τα κριτήρια του εκπαιδευτικού έχουν περιορίσει (Τζωρτζάκης 2014).

Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί ένα πίνακα όπως αυτός που φαίνεται στην παρακάτω εικόνα, τα ονόματα των μαθητών έχουν αναγραφεί στον πίνακα σε σειρές ανάλογες με τα κριτήρια επιλογής (στην εικόνα σύμφωνα με τη σχολική επίδοση, στο εργαστήριο δεξιοτήτων θα είναι σύμφωνα με το επαγγελματικό ρόλο). Η επιλογή των μαθητών γίνεται διαδοχικά από τους ίδιους, με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπεται σε κάθε ομάδα να αποτελείται από μαθητές που ανήκουν σε όλες τις σειρές, άρα να καλύπτουν όλο το φάσμα των σχολικών επιδόσεων (επαγγελματικών ρόλων). Με αυτό τον τρόπο καλύπτεται η ανομοιογένεια της ομάδας.

Κρήριο: Επιδόσεις   Θα γίνουν 4 ομάδες των 5 ατόμων

20 - 18,2	Μαρία	Γιώργος	Κώστας	Νίκος
18,1 - 17,4	Παντελής	Χαρής	Τάσος	Ελένη
	Τασία	Ρούλα	Μανώλης	Γιώργος
14 - 12,5	Μαρία	Άννα	Γιάννης	Κοσμάς
	Βιβή	Ερμιόνη	Μπάμπης	Κώστας

Στο παράδειγμα της εικόνας φαίνεται η διαδικασία σύνθεσης μίας ομάδας (με την κόκκινη υπογράμμιση) που αποτελείται από άτομα διαφορετικών επιδόσεων και συντίθεται σταδιακά με βάση τις επιλογές ενός «οργανωτή» (εδώ της Μαρίας, στο εργαστήριο δεξιοτήτων η σειρά που υπάρχει

το όνομα της Μαρίας θα περιλαμβάνει όλα τα ονόματα των μαθητών που θέλουν το ρόλο του Παραγωγού, επόμενη σειρά Σεναριογράφου κ.ο.κ.).

Η διαδοχική επιλογή των μελών εξασφαλίζει την ισοδυναμία των ομάδων καθώς πρώτα επιλέγεται ένας μαθητής για τη μία ομάδα, στη συνέχεια ένας για την επόμενη και η διαδικασία επαναλαμβάνεται μέχρι να σχηματιστούν όλες οι «αρχικές» ομάδες των μαθητών (στο παράδειγμα η Μαρία επιλέγει την Ελένη, την Τασία, την Άννα και τον Κώστα και έτσι εξασφαλίζεται ότι στην ομάδα θα υπάρχουν μαθητές από όλες τις σειρές του πίνακα, στο εργαστήριο δεξιοτήτων από όλους τους επαγγελματικούς ρόλους). Ο χρόνος εφαρμογής της μεθόδου υπολογίζεται σε μία σχολική ώρα.

3. Περιγραφή του παραδοτέου κάθε «αρχικής» ομάδα μαθητών στο τέλος των 7 εργαστηρίων – Στόχος «αρχικής» ομάδας

Ο εκπαιδευτικός ανακοινώνει το στόχο κάθε «αρχικής» ομάδας μαθητών με το πέρας των επτά εργαστηρίων. Στόχος κάθε «αρχικής» ομάδας είναι, αφού οι μαθητές κάθε ομάδας θα έχουν ερευνήσει, ανακαλύψει και κατανοήσει τα καθήκοντα και τις κύριες επαγγελματικές λειτουργίες των τεσσάρων επαγγελμάτων (Παραγωγός, Σεναριογράφος, Σκηνοθέτης και Κινηματογραφιστής), που υπάρχουν «πίσω» από την κάμερα κατά τη δημιουργία μιας ταινίας και ειδικότερα μια ταινίας stop motion animation, θα δημιουργήσουν την ταινία stop motion animation της «αρχικής» ομάδας τους.

Προτείνονται τα παρακάτω χαρακτηριστικά για την ταινία που θα δημιουργήσει κάθε «αρχική» ομάδα:

- Όλες οι «αρχικές» ομάδες να αναπαραστήσουν την ίδια ιστορία
- Στο σενάριο της ταινίας να περιέχονται έως 2 ρόλοι και τα πλάνα να στηθούν σε τεχνητό περιβάλλον (πχ σχολική τάξη, εργαστήριο)
- Για τη δημιουργία των πλάνων-εικόνων να γίνει χρήση απλών υλικών και αντικειμένων και να μην εμφανίζονται μαθητές/άνθρωποι
- Η ταινία να είναι μικρής διάρκειας έως 1' (ένα λεπτό)

4. Καθορισμός της ιστορίας που θα αναπαρασταθεί στο stop motion animation (δυνατή η συνεργασία και με άλλα μαθήματα της τάξης)

Το κείμενο της ιστορίας που θα αναπαρασταθεί μπορεί να δοθεί έτοιμο από τον εκπαιδευτικό στις «αρχικές» ομάδες. Θα δοθεί το ίδιο κείμενο σε όλες τις «αρχικές» ομάδες. Προτείνεται για τη συγγραφή του κειμένου να υπάρχει συνεργασία των εργαστηρίων δεξιοτήτων με άλλα μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος, όπως Νεοελληνική Γλώσσα, Ιστορία, και Κείμενα (πχ. περίληψη διδασκόμενων κειμένων), αλλά και Μαθηματικά ή/και Φυσικές Επιστήμες (πχ. κείμενο περιγραφής πειραμάτων), Τεχνολογίας και Πληροφορικής (πχ. περιγραφή-παρουσίαση Ανακαλύψεων/Εφευρέσεων). Η αναζήτηση πληροφοριών από διάφορα γνωστικά πεδία συνιστάται, καθώς εμπλουτίζει τις γνώσεις, τις συσχετίζει και τις εμβαθύνει (Λαζαρίδης 2003). Μια καλή ιδέα θα ήταν το κείμενο της ιστορίας του stop motion animation να προέρχεται και από ένα προηγούμενο πρόγραμμα των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων της τάξης στο οποίο να έχει δημιουργηθεί ή συζητηθεί μια ιστορία (πχ. από το Ευ ζην).

Οι μαθητές κάθε «αρχικής» ομάδας διαβάζουν με προσοχή το κείμενο προκειμένου να αντιληφθούν το στόχο και το πλαίσιο της ιστορίας.

Επέκταση

Αν η τάξη των μαθητών είναι έμπειρη στην υλοποίηση συνεργατικών εργασιών, ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να επιλέξει κάθε «αρχική» ομάδα να αναπαραστήσει διαφορετική ιστορία. Πάντα όμως μέσα στο περιγραφόμενο πλαίσιο των επτά εργαστηρίων δεξιοτήτων του συγκεκριμένου προγράμματος και του αναλυτικού προγράμματος του Γυμνασίου (η διάρκεια κάθε εργαστηρίου στο Γυμνάσιο είναι μια διδακτική ώρα).

**Συνεδρίαση ομάδων «Ειδικών»
Γνωριμία με κάθε επαγγελματικό περίγραμμα**

1. Μετακίνηση των μαθητών/τριών στις ομάδες «ειδικών» (μέθοδος Jigsaw) σύμφωνα με το ρόλο τους (Παραγωγός-Σεναριογράφος-Σκηνοθέτης-Κινηματογραφιστής)

Οι μαθητές μετακινούνται από τις «αρχικές» ομάδες των 4 μελών στις ομάδες «ειδικών» σύμφωνα με το επαγγελματικό ρόλο που έχουν αναλάβει. Ο αριθμός των μελών κάθε ομάδας «ειδικών» θα είναι ίσος με το πλήθος των «αρχικών» ομάδων.

2. Διερεύνηση από τους μαθητές της κάθε ομάδας «ειδικών» του επαγγελματικού περιγράμματος του επαγγέλματος μέσα από τη μελέτη κειμένων, αναζήτηση σε ιστοσελίδες, παρακολούθηση βίντεο, και καταγραφή των κύριων επαγγελματικών λειτουργιών και καθηκόντων κάθε επαγγελματικού ρόλου. (Φύλλο Εργασίας -3^ο εργαστήριο)

Κάθε ομάδα «ειδικών» αναλαμβάνει να ερευνήσει, ανακαλύψει και περιγράψει γραπτά ποια είναι τα καθήκοντα και οι κύριες επαγγελματικές λειτουργίες για κάθε ένα από τα τέσσερα επαγγέλματα «πίσω» από την κάμερα που έχουν αναλάβει. Ο εκπαιδευτικός προτείνει και παρέχει τις πηγές πληροφόρησης που θα χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές. Κάθε μαθητής της ομάδας «ειδικών» συμπληρώνει το ατομικό φύλλο εργασίας (Φύλλο Εργασίας -3^ο εργαστήριο) που του δίνεται από τον εκπαιδευτικό.

Για τη συμπλήρωση του φύλλου εργασίας, οι μαθητές κάθε ομάδας «ειδικών», από κοινού, διαβάζουν κείμενα, αναζητούν πληροφορίες σε ιστοσελίδες, παρακολουθούν βίντεο, συζητούν, ανταλλάσσουν πληροφορίες και στη συνέχεια κάθε μαθητής ατομικά συμπληρώνει το φύλλο εργασίας του.

Προτεινόμενες πηγές πληροφόρησης ανά επάγγελμα:

Παραγωγός - Διευθυντής παραγωγής

- Σύντομη περιγραφή του επαγγελματικού περιγράμματος «Διευθυντής παραγωγής» (Κατάλογος των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων ΕΟΠΠΕΠ)
<https://www.eoppep.gr/index.php/el/search-for/professional-outlines#%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CF%85%CE%B8%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%AE%CF%82-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AE%CF%82>

- Στην αναλυτική περιγραφή του περιγράμματος που υπάρχει στο σύνδεσμο <https://www.eoppep.gr/images/EP/EP54.pdf> οι μαθητές μελετούν την ενότητα «Σύνοψη επαγγέλματος» (σελίδες 1-11).

Σενarioγράφος

- Τι είναι σενάριο
<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B5%CE%BD%CE%AC%CF%81%CE%B9%CE%BF>
- Πως γράφουμε ένα σενάριο
<http://www.neanikoplano.gr/content/%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF-%CF%83%CE%B5%CE%BD%CE%AC%CF%81%CE%B9%CE%BF>
- Στον Οδηγό Σπουδών της Ειδικότητας «Τέχνη Σκηνοθεσίας»/Γενική Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης & Νέας Γενιάς, οι μαθητές μελετούν τις σελίδες (1-8), http://www.gsae.edu.gr/internal_iek/phpdata/view/odhgoi/odigos120.pdf

Σκηνοθέτης

- Βίντεο (ΕΟΠΠΕΠ) - Σκηνοθέτης, (διάρκεια 2:36')
https://www.youtube.com/watch?v=aFbYYap_rGs
- Στον Οδηγό Σπουδών της Ειδικότητας «Τέχνη Σκηνοθεσίας»/Γενική Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης & Νέας Γενιάς, οι μαθητές μελετούν τις σελίδες (1-9)
<http://www.gsae.edu.gr/attachments/article/1427/%CE%A4%CE%95%CE%A7%CE%9D%CE%97%20%CE%A3%CE%9A%CE%97%CE%9D%CE%9F%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf>

Κινηματογραφιστής

- Βίντεο (ΕΟΠΠΕΠ) - Εικονολήπτης, διάρκεια 2:22')
<https://www.youtube.com/watch?v=5POrARbHxK4>
- Σύντομη περιγραφή του επαγγελματικού περιγράμματος «Ο/η Χειριστής/στρια μηχανών λήψης εικόνας – Camera operator» (Κατάλογος των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων ΕΟΠΠΕΠ)
<https://www.eoppep.gr/index.php/el/search-for/professional-outlines#%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%82-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CE%BC%CE%B7%CF%87%CE%B1%CE%BD%CF%8E%CE%BD-%CE%BB%CE%AE%CF%88%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%BD%CE%B1%CF%82-%E2%80%93-camera-operator>
- Στην αναλυτική περιγραφή του περιγράμματος στο σύνδεσμο <https://www.eoppep.gr/images/EP/EP114.pdf> οι μαθητές μελετούν την ενότητα «Σύνοψη επαγγέλματος» .

Προτεινόμενες πηγές πληροφόρησης και για τα 4 επαγγέλματα (Ερευνητικές Εργασίες και Εργασίες σχολείων):

- 2^ο Γενικό Λύκειο Κηφισιάς, ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ 2016-17 Α' Λυκείου με θέμα «Κινηματογράφος» , Ενότητα ΣΠΟΥΔΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ,
<http://2gel-kifis-cinema17.weebly.com/sigmapiomicronupsilondeltaepsilonsigma-kappaalphaiota-epsilonpiaphagammagammaepsilonpsilonlambdamualphataualpha.html>
- 1^ο Γενικό Λύκειο Θέρμης Θεσσαλονίκης, Υλικό/Εργασίες Μαθητών/Σχολικό έτος 2016-17, Ενότητα εργασιών: Γνωρίζοντας την εβδομη τέχνη, Τα επαγγέλματα στον κινηματογράφο (Κείμενο και Παρουσίαση), <http://1lyk-therm.thess.sch.gr/autosch/joomla3/images/documents/2016-2017/project/epaggelmata.pdf>

ΕΠΕΚΤΑΣΗ

Αν η τάξη των μαθητών είναι έμπειρη στην υλοποίηση συνεργατικών εργασιών, τότε ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει και πηγές πληροφόρησης (ιστοσελίδες, φυλλάδιο) που αφορούν **το έργο και τις δράσεις του ΕΟΠΠΕΠ και το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων** όπως:

- Φυλλάδιο ΕΟΠΠΕΠ, https://www.eoppep.gr/images/images/EOPPEP_16SELIDO.pdf
- Ιστοσελίδα ΕΟΠΠΕΠ/Ταυτότητα και Έργο Δράσεις οργανισμού
- Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων ΕΟΠΠΕΠ <https://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/katalogos-ep/>
- Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (Hellenic Qualifications Framework) <https://nqf.gov.gr/>
- Μητρώο Εθνικού Πλαισίου Προσόντων <https://proson.eoppep.gr/el>

Ενδεικτικά ερωτήματα προς διερεύνηση:

- Τι σημαίνει το ακρωνύμιο ΕΟΠΠΕΠ και ποια είναι η αποστολή του οργανισμού;
- Τι σημαίνει η φράση «Επαγγελματικό Περίγραμμα»;
- Για πόσα επαγγέλματα έχει δημιουργηθεί το επαγγελματικό περίγραμμά τους;
- Τι περιλαμβάνει ένα επαγγελματικό περίγραμμα;
- Τι είναι το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων;
- Πόσα και ποια είναι τα επίπεδα προσόντων;
- Ένας απόφοιτος Γυμνασίου/Λυκείου σε ποιο επίπεδο προσόντων ανήκει;

Σημαντική σημείωση:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Προτείνεται για την έρευνα και τη συλλογή στοιχείων στις προτεινόμενες πηγές πληροφόρησης να υπάρχει συνεργασία με το μάθημα της Πληροφορικής, είτε με την υλοποίηση εξ' ολοκλήρου της έρευνας στο μάθημα και το εργαστήριο πληροφορικής, είτε με τη πραγματοποίηση τμημάτων της έρευνας (πχ αναζήτηση σε ιστοσελίδες) στο μάθημα της Πληροφορικής και τμημάτων της έρευνας (πχ μελέτη, κειμένων, συμπλήρωση φύλλου εργασίας) τη διδακτική ώρα των εργαστηρίων δεξιοτήτων. Αν δεν υπάρχει η δυνατότητα χρήσης του εργαστηρίου πληροφορικής για τα εργαστήρια δεξιοτήτων, εναλλακτικά ο εκπαιδευτικός μπορεί να εκτυπώσει και να δώσει στους μαθητές έντυπες πληροφορίες, παράλληλα να χρησιμοποιηθεί ηλεκτρονικός εξοπλισμός για την προβολή βίντεο μέσα στη σχολική τάξη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
για το 3ο Εργαστήριο Δεξιοτήτων του προγράμματος
«Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion – Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα»

Όνοματεπώνυμο Μαθητή/τριας: .....

Ο ρόλος μου είναι:

ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ – ΣΕΝΑΡΙΟΓΡΑΦΟΣ - ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ – ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΣΤΗΣ

(βάλε σε κύκλο το ρόλο που έχεις αναλάβει στην αρχική ομάδα σου)

Ποια είναι τα **καθήκοντα**, ποιες είναι **κύριες επαγγελματικές λειτουργίες (Κ.Ε.Λ.)** του επαγγέλματος που έχω αναλάβει;

(γράψτε τουλάχιστον τρία καθήκοντα με σειρά προτεραιότητας ξεκινώντας από το πιο σημαντικό)

1	
2	
3	
4	
5	

Παρουσίαση επαγγελματικού περιγράμματος – Καθορισμός θεμάτων – Αναζήτηση λύσεων

1. Επιστροφή στις «αρχικές» ομάδες και παρουσίαση από κάθε μαθητή του επαγγελματικού ρόλου που είχε αναλάβει, (Παρουσίαση - Φύλλο Εργασίας -3^ο εργαστήριο).

Οι μαθητές, αφού έχουν ολοκληρώσει τη συνάντησή τους στην ομάδα «ειδικών» και συμπληρώσει το ατομικό φύλλο εργασίας (Φύλλο Εργασίας -3^ο εργαστήριο), επιστρέφουν στην «αρχική» ομάδα τους και παρουσιάζουν τις πληροφορίες για τα καθήκοντα και τις κύριες επαγγελματικές λειτουργίες του επαγγέλματος που έχουν αναλάβει. Βοηθητικό υλικό για την παρουσίαση αποτελεί το φύλλο εργασίας που έχουν συμπληρώσει.

Πρώτα παρουσιάζει ο Παραγωγός που είναι και επικεφαλής της ομάδας, μετά ο σεναριογράφος, ο σκηνοθέτης και τέλος ο κινηματογραφιστής. Αφού ολοκληρωθούν οι παρουσιάσεις και από τους τέσσερις μαθητές των τεσσάρων επαγγελματικών ρόλων, ακολουθεί συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το στόχο της «αρχικής» ομάδας.

Αναπτύσσεται προβληματισμός σχετικά με τις ενέργειες και τις αποφάσεις που πρέπει να λάβουν για τον τρόπο οργάνωσης και συνεργασίας της ομάδας του, ώστε να οδηγηθούν στη δημιουργία τη δική τους ταινία stop motion animation.

2. Προβληματισμός, συζήτηση, προετοιμασία της συνάντησης των ομάδων «ειδικών» με θέμα τη δημιουργία της ταινίας stop motion animation κάθε «αρχικής» ομάδας. Κάθε μαθητής σημειώνει τα προς επίλυση θέματα με βάση το ρόλο του (Φύλλο Εργασίας -4^ο εργαστήριο)

Σε αυτό το σημείο του εργαστηρίου δεξιοτήτων οι μαθητές καθένας μόνος του αλλά και όλοι μαζί, σύμφωνα με το στόχο της «αρχικής» ομάδας του και του επαγγελματικού ρόλου που μελέτησαν πρέπει να ορίσουν τα προβλήματα που ο καθένας ανάλογα με το ρόλο πρέπει να αντιμετωπίσει, να αναζητήσει λύσεις και να αποφασίσει ενέργειες που θα κάνει. Αφού οι μαθητές της αρχικής ομάδας συζητήσουν μεταξύ τους, μετά καθένας σημειώνει στο φύλλο εργασίας (Φύλλο Εργασίας -4^ο εργαστήριο), από 1 έως 3 θέματα-προβλήματα για τα οποία θα αναζητήσει λύση πηγαίνοντας στην ομάδα «ειδικών» σύμφωνα με το ρόλο του.

Ενδεικτικά θέματα-προβλήματα που μπορεί να καταγράψουν οι μαθητές στο φύλλο εργασίας ανάλογα με το ρόλο τους είναι:

Παραγωγός

1. Ποια είναι η σειρά των εργασιών που πρέπει να γίνουν για τη δημιουργία της ταινίας; **Ποιος** πρέπει να κάνει **τι** και **πότε**;
2. Ποια υλικά (χαρτί, πλαστελίνη, αντικείμενα κ.α.) χρειάζονται;
3. Που θα βρούμε τα υλικά; (ανακύκλωση, αγορά, εργαστήριο τεχνολογίας, κ.α.)

Σεναριογράφος

1. Το σενάριο θα έχει ένα ή δύο χαρακτήρες και ποια θα είναι τα χαρακτηριστικά τους (φύλο, ηλικία, κ.α.).
2. Οι χαρακτήρες του σεναρίου τι επιθυμούν, αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα, η ιστορία θα έχει καλό ή κακό τέλος;
3. Σε ποιο χώρο θα εξελιχθεί η δράση και πόσες σκηνές θα έχει;

Σκηνοθέτης

1. Κάθε σκηνή του σεναρίου, πόσα πλάνα θα έχει; Κάθε πλάνο θα αντιστοιχεί στη λήψη μιας φωτογραφίας.
2. Πως θα κινούνται οι χαρακτήρες μέσα σε κάθε πλάνο; Από που έρχονται και που θα πηγαίνουν;
3. Πως θα είναι το περιβάλλον που θα εξελιχθεί η δράση;

Κινηματογραφιστής

1. Με ποιο τρόπο θα γίνει η λήψη των φωτογραφιών; Τι εξοπλισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί;
  2. Με ποιο πρόγραμμα-λογισμικό-application θα γίνει η συρραφή των φωτογραφιών;
  3. Που θα αποθηκευτεί το βίντεο της ταινίας stop motion animation; Πως θα παρουσιαστεί στην τάξη;
3. Μετακίνηση μαθητών στις ομάδες «ειδικών» για καθορισμό ενεργειών και λήψη αποφάσεων σχετικά με τα προς επίλυση θέματα για τη δημιουργία της ταινίας stop motion animation της «αρχικής» ομάδας. Κάθε μαθητής καταγράφει σύμφωνα με το ρόλο του τις ενέργειες που θα κάνει (Φύλλο Εργασίας -4^ο εργαστήριο)

Οι μαθητές μετακινούνται στις ομάδες «ειδικών» σύμφωνα με το ρόλο τους, εκεί παρουσιάζουν τα προβλήματα που σημείωσαν στο ατομικό φύλλο εργασίας τους (Φύλλο Εργασίας -4^ο εργαστήριο) και συζητούν με τους άλλους «ειδικούς».

Στο στάδιο αυτό μέσα από την αλληλεπίδραση των μαθητών μπορεί να αναδειχθούν και επιπλέον προβλήματα και προτεινόμενες λύσεις-ενέργειες. Και ίσως και απόφαση για κοινή αντιμετώπιση κάποιων από αυτά.

Τέλος κάθε μαθητής αποφασίζει και σημειώνει στο φύλλο τις ενέργειες που πρέπει να κάνει.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
για το 4ο Εργαστήριο Δεξιοτήτων του προγράμματος
«Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion – Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα»

Όνοματεπώνυμο Μαθητή/τριας: .....

Ο ρόλος μου είναι: .....

Τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσω σύμφωνα με το ρόλο μου για τη δημιουργία της ταινίας της ομάδας μου είναι:

1	Πρόβλημα:
	Τι θα κάνω
2	Πρόβλημα:
	Τι θα κάνω
3	Πρόβλημα:
	Τι θα κάνω:

Ανακοίνωση ενεργειών σύμφωνα με το ρόλο – Έναρξη δημιουργίας ταινίας

1. Επιστροφή στις «αρχικές» ομάδες και παρουσίαση από κάθε μαθητή/τρια των αποφάσεων που έχει λάβει και των ενεργειών που θα κάνει σύμφωνα με το ρόλο του για την δημιουργία της ταινίας stop motion animation της «αρχικής» ομάδας του (Παρουσίαση - Φύλλο Εργασίας -4^ο εργαστήριο).

Οι μαθητές επιστρέφουν στις αρχικές τους ομάδες και παρουσιάζουν τα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν σύμφωνα με το ρόλο τους τις αποφάσεις που έχουν λάβει έπειτα και από τη συνάντηση με τους άλλους «ειδικούς». Βοηθητικό υλικό για την παρουσίαση αποτελεί το φύλλο εργασίας που έχουν συμπληρώσει.

2. Έναρξη δημιουργίας ταινίας

Ακολουθεί συζήτηση μεταξύ των μελών της «αρχικής» ομάδας και ξεκινά η δημιουργία της ταινίας stop motion animation.

Σε αυτό το στάδιο του εργαστηρίου δεξιοτήτων, πρέπει να ξεκινήσει η υλοποίηση των ενεργειών που έχουν αποφασίσει οι μαθητές και βλέποντας τα πρώτα αποτελέσματα των ενεργειών τους, να αναστοχαστούν και να αποφασίσουν τυχόν αλλαγές και βελτιώσεις. Σημαντικό ρόλο έχει η αφοσίωση όλων των μαθητών στην υλοποίηση του στόχου της «αρχικής» ομάδας τους, που είναι η δημιουργία της δικής τους ταινίας. Αναδεικνύεται η ανάγκη του σεβασμού των διαφορετικών απόψεων, της συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ των διάφορων επαγγελματικών ρόλων για την εκπλήρωση του στόχου.

Δημιουργία ταινίας stop motion

1. Κάθε «αρχική» ομάδα δημιουργεί τη δική της ταινία stop motion animation. Σε αυτό το εργαστήριο, οι μαθητές κάθε «αρχικής» ομάδας, σύμφωνα με το ρόλο που έχουν μέσα στην ομάδα δημιουργούν την ταινία stop motion animation.

Στόχος είναι η ταινία να έχει τα χαρακτηριστικά που έχει ανακοινώσει ο εκπαιδευτικός στο 2^ο εργαστήριο. Προτείνονται τα παρακάτω χαρακτηριστικά για την ταινία που θα δημιουργήσει κάθε «αρχική» ομάδα:

- Όλες οι «αρχικές» ομάδες να αναπαραστήσουν την ίδια ιστορία
- Στο σενάριο της ταινίας να περιέχονται έως 2 ρόλοι και τα πλάνα να στηθούν σε τεχνητό περιβάλλον (πχ σχολική τάξη, εργαστήριο)
- Για τη δημιουργία των πλάνων-εικόνων να γίνει χρήση απλών υλικών και αντικειμένων και να μην εμφανίζονται μαθητές/άνθρωποι
- Η ταινία να είναι μικρής διάρκειας έως 1' (ένα λεπτό)

Ο εκπαιδευτικός, παρακολουθεί την εργασία των ομάδων και παρεμβαίνει αν του ζητηθεί.

Για την ενημέρωση του εκπαιδευτικού σχετικά με τη δημιουργία ταινιών stop motion animation ενδεικτικά προτείνονται οι παρακάτω πηγές πληροφόρησης:

- Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, «Ας φτιάξουμε μια ταινία με την τεχνική Stop motion», <https://www.nhmc.uoc.gr/sites/default/files/announcements/guidelines.pdf>
- Ιστοσελίδα edtech.gr, Άρθρο με θέμα: «Stop Motion Studio: δημιουργήστε εύκολα τις δικές σας ταινίες με την τεχνική του stop motion» <https://edtech.gr/stop-motion-studio/>
- How to Make Stop Motion Videos <https://youtu.be/ppedXZHhE0>
- Stop Motion Studio - Do Amazing Things <https://youtu.be/4TISnzWDzLI>
- How To Use The Best Free Stop motion App https://youtu.be/G_OnX9nVjfm
- 8 stopmotion tricks in 2 minutes https://youtu.be/9sdZz2a_zPg
- Free Stop Motion Studio Alternatives for Windows <https://alternativeto.net/software/stop-motion-studio/?platform=windows>

Παρουσίαση Συζήτηση, Αναστοχασμός

1. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης των ταινιών που δημιουργήθηκαν από τις «αρχικές» ομάδες μαθητών/τριών

Κάθε «αρχική» ομάδα μαθητών παρουσιάζει τη ταινία stop motion animation που δημιούργησε στην ολομέλεια της τάξης.

Κάθε μαθητής μέλος της “αρχικής» ομάδας, που είχε αναλάβει τη μελέτη ενός επαγγελματικού ρόλου (Παραγωγός, Σεναριογράφος, Σκηνοθέτης και Κινηματογραφιστής) και σύμφωνα με αυτό το ρόλο συμμετείχε στη δημιουργία της ταινίας, περιγράφει τα καθήκοντά του, τα προβλήματα που αντιμετώπισε και τις αποφάσεις που πήρε, και τελικά τις ενέργειες που έκανε.

2. Συζήτηση – Αναστοχασμός

Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης και γίνεται αναστοχασμός σχετικά με υλοποίηση και των επτά εργαστηρίων του προγράμματος.

Ενδεικτικές δραστηριότητες για την περιγραφική αξιολόγηση

Προτεινόμενα κριτήρια για τη δημιουργία ρουμπρικά αξιολόγησης των μαθητών στο πρόγραμμα των εργαστηρίων δεξιοτήτων «Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion – Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα». Ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαμορφώσει τα κριτήρια.

	1	2	3	4
Δεξιότητες 21^{ου} αιώνα				
Δεξιότητες Συνεργασίας				
Δεξιότητες Επίλυσης συγκρούσεων				
Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης				
Δεξιότητες Αυτόνομης Μάθησης				
Γνώση & κριτική κατανόηση του εαυτού				
Γνώση & κριτική κατανόηση του γλώσσας & επικοινωνίας				
Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου				
Δεξιότητες ζωής				
Πρωτοβουλία				
Οργανωτική Ικανότητα				
Προγραμματισμός				
Αποτελεσματικότητα				
Δεξιότητες της τεχνολογίας, της μηχανικής και της επιστήμης				
Αναζήτηση πληροφοριών και επεξεργασία δεδομένων				
Ψηφιακή Επικοινωνία				
Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου				
Δεξιότητες του νου				
Δεξιότητες αναλυτικής σκέψης				
Δεξιότητες κριτικής σκέψης				

Επίπεδα διαβαθμίσεων εκδήλωσης της δεξιότητας		
1 ^ο	Αρχόμενη	εκτελεί απλές εργασίες, με βοήθεια, ανταποκρίνεται ως προς την δεξιότητα σε επιδείξεις, υποδείξεις, σε δραστηριότητα καθοδήγησης
2 ^ο	Αναπτυσσόμενη	καταβάλλει προσπάθεια, συμμετέχει ενεργά, δοκιμάζει/πειραματίζεται, δεν εγκαταλείπει, ζητά υποστήριξη κατά την εμπλοκή του/της στη δραστηριότητα
3 ^ο	Ικανοποιητική	αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και προωθεί συνεργατικές στρατηγικές κατά την εμπλοκή του στη δραστηριότητα
4 ^ο	Εξαιρετική	εκδηλώνει αυθεντική διάθεση για γενίκευση, μεταφέρει την εκδηλούμενη δεξιότητα σε άλλες δραστηριότητες,

	συμμετέχει ολόπλευρα στη δραστηριότητα, βοηθά και άλλους σε εργασίες
--	--

Φύλλα περιγραφικής αυτο-αξιολόγησης (έως 2 σελίδες)

	
Δημιουργώ και Καινοτομώ	Γνωριμία με τα Επαγγέλματα
Τίτλος προγράμματος	Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion animation – Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα
Ο σημαντικότερος για μένα στόχος του προγράμματος ήταν	
Τι καινούργιο έμαθα από τη συμμετοχή μου στο πρόγραμμα;	
Είμαι ικανοποιημένος/η από τον τρόπο που συνεργαστήκαμε στις ομάδες	
Ποια δεξιότητα με βοήθησε να τα καταφέρω;	
Γιατί είναι σημαντικό αυτό που έκανα;	
Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισα;	
Αυτό που πρέπει να κάνω καλύτερα/ αυτό για το οποίο πρέπει να προσπαθήσω περισσότερο είναι	

Τι θα άλλαζα στο πρόγραμμα για να γίνει ακόμα καλύτερο;	
---	--

Περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων για το portfolio μαθητή/-τριας

- Φύλλο εργασίας από το 3^ο Εργαστήριο Δεξιοτήτων του προγράμματος
Σε αυτό το φύλλο εργασίας ο μαθητής, σύμφωνα με τον επαγγελματικό ρόλο που μελετά, έχει κάνει την περιγραφή στα καθήκοντα και τις κύριες επαγγελματικές λειτουργίες
- Φύλλο εργασίας από το 4^ο Εργαστήριο Δεξιοτήτων του προγράμματος
Σε αυτό το φύλλο εργασίας ο μαθητής σύμφωνα με τον επαγγελματικό ρόλο που μελετά, έχει καταγράψει τα προβλήματα που αντιμετωπίσει και περιγράφει τις ενέργειες που έχει αποφασίσει να κάνει για την επίλυση αυτών.
- Το τελικό αποτέλεσμα του προγράμματος, δηλαδή την ταινία stop motion animation που δημιούργησε η ομάδα του.

Βίντεο (ένα πρωτότυπο βίντεο επίδειξης υποδειγματικής διδασκαλίας ή επιμορφωτικής παρουσίασης του εργαστηρίου)

Πηγές πληροφόρησης:

Σύνθεση ομάδων

- Τζωρτζάκης Ι.(2014), ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ(PROJECT), ΑΣΠΑΙΤΕ – ΕΕΜΑΠΕ (<https://www.academia.edu/>) (πρόσβαση 31/5/2021)
(Αναλυτικά στο Παράρτημα Ι)

Μέθοδος Jigsaw (συνεργατική στρατηγική μάθησης)

- Επιμορφωτικό υλικό, Επιμόρφωση Β2 επιπέδου ΤΠΕ, Συστάδα: Β2.10 Εκπαιδευτικοί Μηχανικοί,- Βασικό Υλικό Μελέτης, ΙΤΥΕ-ΙΕΠ (Ιούνιος 2019), σελ. 111-113
(Αναλυτικά στο Παράρτημα ΙΙ)
- Βλαχοκυριάκου Φ., Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Αξιοποίηση στρατηγικών διδασκαλίας και διαδραστικών οπτικο-ακουστικών μέσων στη διδασκαλία του αντικειμένου «Τεχνολογία στη δευτεροβάθμια τεχνική εκπαίδευση», Πανεπιστήμιο Πειραιά, Απρίλιος 2009.
(<https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/3097>) (πρόσβαση 31/5/2021)

- Jigsaw <https://youtu.be/KzJpVE-fQeE> (πρόσβαση 31/5/2021)

Stop Motion

- Δ/νση Π/θμιας Εκπ/σης Σερρών/ (2021). Κινηματογραφική αγωγή: Δημιουργώντας στην τάξη μια ταινία μικρού μήκους φορέας (Εκπονητής/νήτρια: Πούλιος Ιωάννης) Πλατφόρμα 21+: Εργαστήρια Δεξιοτήτων: Θεματικός κύκλος. Δημιουργώ και Καινοτομώ Βαθμίδα, Για όλες τις βαθμίδες, <http://iep.edu.gr/el/psifiako-apothetirio/skill-labs> (πρόσβαση 31/5/2021) (σελ. 22, Η ΤΕΧΝΙΚΗ STOP MOTION ANIMATION)
- Λαζαρίδης Στέλιος (2008), Δ/νση Δ/θμιας Εκπ. Δράμας, Γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, “Ανάπτυξη Project με την τεχνική «Stop Motion Animation”, (ISBN: 978-960-98477-0-4), edtech.gr/wp-content/uploads/2016/11/-stop-motion-animation.pdf, (πρόσβαση 31/5/2021)
- Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, «Ας φτιάξουμε μια ταινία με την τεχνική Stop motion», (πρόσβαση 31/5/2021)
- <https://www.nhmc.uoc.gr/sites/default/files/announcements/guidelines.pdf>
- Ιστοσελίδα edtech.gr, Άρθρο με θέμα: «Stop Motion Studio: δημιουργήστε εύκολα τις δικές σας ταινίες με την τεχνική του stop motion», <https://edtech.gr/stop-motion-studio/> (πρόσβαση 31/5/2021)
- History of stop-motion animation from 1897 to present. <https://prezi.com/r1raibgec4g/history-of-stop-motion-animation-from-1800/> (πρόσβαση 31/5/2021)
- How to Make Stop Motion Videos <https://youtu.be/ppedXZHhE0> (πρόσβαση 31/5/2021)
- Stop Motion Studio - Do Amazing Things <https://youtu.be/4TISnzWDzLI> (πρόσβαση 31/5/2021)
- How To Use The Best Free Stop motion App https://youtu.be/G_OnX9nVjfM (πρόσβαση 31/5/2021)
- 8 stopmotion tricks in 2 minutes https://youtu.be/9sdZz2a_zPg (πρόσβαση 31/5/2021)
- How to Do Stop Motion Photography. <https://www.youtube.com/watch?v=knLaonT6LOE&t=506s> (πρόσβαση 31/5/2021)
- Free Stop Motion Studio Alternatives for Windows, (πρόσβαση 31/5/2021) <https://alternativeto.net/software/stop-motion-studio/?platform=windows>

Επαγγελματικά περιγράμματα

- Επιμορφωτικό υλικό για τη Θ.Ε.2: Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας, Πράξη: «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών σε θέματα Μαθητείας», (ISBN: 978-618-5324-07-0), ΙΕΠ, Μονάδα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Αθήνα 2018
(Αναλυτικά στο Παράρτημα III)
- ΕΟΠΠΕΠ, Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων, <https://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/katalogos-ep/>
- 1^ο Γενικό Λύκειο Θέρμης Θεσσαλονίκης, Υλικό/Εργασίες Μαθητών/Σχολικό έτος 2016-17, Ενότητα εργασιών: Γνωρίζοντας την έβδομη τέχνη, Τα επαγγέλματα στον κινηματογράφο (Κείμενο και Παρουσίαση) <http://1lyk-therm.thess.sch.gr/autosch/joomla3/images/documents/2016-2017/project/epaggelmata.pdf>
- 2^ο Γενικό Λύκειο Κηφισιάς, ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ 2016-17 Α' Λυκείου με θέμα «Κινηματογράφος», Ενότητα ΣΠΟΥΔΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ, <http://2gel-kifis-cinema17.weebly.com/>, <http://2gel-kifis-cinema17.weebly.com/sigmapiomicronupsilondeltaepsilonsigma-kappaalphaiota-epsilonpiaphagammagammaepsilonpsilonlambdamualphataualpha.html>
- ΚΕΣΥΠ ΕΛΕΥΣΙΝΑ, Εξερευνώντας τον κόσμο των επαγγελμάτων, <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWVpbnxrZXN5cGR5dGlraXNhHRpa2lzfGd4OjlyNTI0YWQ0YWNhNjA2Yjk>
- Φωτογραφία φύλλου περιγραφικής αξιολόγησης, <https://www.myfreeslides.com/free-cartoons-for-presentations/>

Ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης για το πρόγραμμα

1. Οι μαθητές στο πρόγραμμα των εργαστηρίων δεξιοτήτων «Φτιάχνουμε μια ταινία stop motion – Τα επαγγέλματα πίσω από την κάμερα» για τη δημιουργία της ταινίας stop motion animation ακολουθούν τη μέθοδο:
  - του τεχνικού σχεδιασμού
  - τη συνεργατική στρατηγική jigsaw
  - τη διαδικασία επίλυσης προβλήματος
  - τη διερευνητική μέθοδο
2. Η συνεργατική στρατηγική jigsaw περιλαμβάνει τις «αρχικές» ομάδες μαθητών και τις ομάδες «ειδικών»
  - Σωστό
  - Λάθος

3. Στο 4ο εργαστήριο οι μαθητές στις ομάδες «ειδικών», αναζητούν λύσεις και παίρνουν αποφάσεις για τη δημιουργία της ταινίας τους
  - Σωστό
  - Λάθος

4. Οι μαθητές επιλέγουν οι ίδιοι τις ομάδες τους με τυχαίο τρόπο χωρίς να επεμβαίνει ο εκπαιδευτικός
  - Σωστό
  - Λάθος

5. Οι μαθητές ερευνούν, μελετούν και καταγραφούν για κάθε επάγγελμα:
  - τις κύριες επαγγελματικές λειτουργίες
  - τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες
  - τις προτεινόμενες διαδρομές για την απόκτηση των προσόντων
  - όλα τα παραπάνω

6. Οι μαθητές στις ομάδες «ειδικών» επιλέγουν τα «επαγγέλματα πίσω από την κάμερα» με τα οποία θα ασχοληθούν
  - Σωστό
  - Λάθος

7. Το κείμενο της ιστορίας της ταινίας stop motion animation που θα αναπαραστήσουν οι μαθητές, μπορεί να:
  - δοθεί έτοιμο από τον εκπαιδευτικό των εργαστηρίων δεξιοτήτων
  - δημιουργηθεί σε συνεργασία των εργαστηρίων δεξιοτήτων με άλλα μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος
  - όλα τα παραπάνω

8. Οι μαθητές στις «αρχικές» ομάδες δεν έχουν συγκεκριμένους ρόλους, αποφασίζουν ποιο ρόλο θα πάρουν όταν μεταβαίνουν στις ομάδες «ειδικών»
  - Σωστό
  - Λάθος

9. Στο 2ο εργαστήριο η σύνθεση των ομάδων των μαθητών γίνεται σύμφωνα με κριτήρια που συναποφασίζουν ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές, τα κριτήρια αυτά αφορούν τις επιδόσεις και τις κλίσεις των μαθητών
  - Σωστό
  - Λάθος

10. Στη συνεργατική στρατηγική jigsaw, το πλήθος των «αρχικών» ομάδων μαθητών που δημιουργούνται, είναι ίδιο με το πλήθος των «ειδικών» ομάδων μαθητών που θα δημιουργηθούν στη συνέχεια
- Σωστό
  - Λάθος
11. Σε κάθε επαγγελματικό περίγραμμα που υπάρχει στον ΕΟΠΠΕΠ περιμένουμε να συναντήσουμε πληροφορίες για:
- τον τίτλο και τον ορισμό του επαγγέλματος
  - την ανάλυση του επαγγέλματος και τις προδιαγραφές
  - τις απαραίτητες γνώσεις δεξιότητες και ικανότητες
  - τις προτεινόμενες διαδρομές για την απόκτηση των απαιτούμενων προσόντων
  - τους ενδεικτικούς τρόπους αξιολόγησης των απαιτούμενων γνώσεων δεξιοτήτων και ικανοτήτων
  - όλα τα παραπάνω

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Από την εργασία

Τζωρτζάκης Ιωάννης (2014), ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (PROJECT), ΑΣΠΑΙΤΕ – ΕΕΜΑΠΕ (<https://www.academia.edu/>)

Παρατίθενται οι σελίδες 1-4, (2.1. Μέθοδοι σύνθεσης μαθητικών ομάδων – Διαδικασία, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα) στις οποίες παρουσιάζεται:

Η Μέθοδος σύνθεσης ομάδων με κριτήρια επιλογής τις απαιτούμενες κλίσεις/δεξιότητες (ρόλοι) των μαθητών

ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (PROJECT)

Ιωάννης Α. Τζωρτζάκης (johntzortzakis@gmail.com)
Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ12, ΠΔΕ Κρήτης,
Ρολέν 4, Ηράκλειο, Κρήτη

Περίληψη

Μία από τις βασικές αρχές για τη διεξαγωγή των Ερευνητικών Εργασιών, η αρχή της «ομαδοσυνεργατικής προσέγγισης της μάθησης» (cooperative learning), οργανώνει τους μαθητές της τάξης σε ομάδες, ο τρόπος σύνθεσης των οποίων επηρεάζει την απόδοσή τους και το τελικό αποτέλεσμα της εργασίας τους.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται, εξηγούνται, συγκρίνονται με άλλες και αξιολογούνται δύο προτεινόμενες μέθοδοι σύνθεσης μαθητικών ομάδων, κατάλληλες για την υλοποίηση Ερευνητικών Εργασιών και συσχετίζονται με παράγοντες και προβλήματα που οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν. Η πεμνηνική βασίζεται σε αποτελέσματα έρευνας σε 732 συνολικά project (Ερευνητικές Εργασίες και Ειδικές Θεματικές Δραστηριότητες) που υλοποιήθηκαν σε σχολεία της Κρήτης το σχολικό έτος 2013-2014.

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν σε ερωτήσεις ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου που στάλθηκαν σε όλα τα λύκεια της Κρήτης. Συμπεραίνεται ότι ο τρόπος σύνθεσης των μαθητικών ομάδων συσχετίζεται με αρκετά από τα αναφερόμενα από τους εκπαιδευτικούς προβλήματα υλοποίησης των Ερευνητικών Εργασιών, με τους υπό μελέτη τρόπους να αποδεικνύονται κατάλληλοι για εφαρμογή.

Λέξεις κλειδιά: Ερευνητικές Εργασίες, project, σύνθεση ομάδων, ομαδοσυνεργατική.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι νέες συνθήκες της «Κοινωνίας της Γνώσης» επιβάλλουν την ανάγκη αναμόρφωσης του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας μας, ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες, αλλά και τις διαχρονικές ανάγκες του ανθρώπου και τις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Απαιτείται ένας οργανωμένος και διαλεκτικά επεξεργασμένος εκπαιδευτικός σχεδιασμός κάτω από το πρίσμα των σύγχρονων επιστημονικών ερευνών που δηλώνουν ξεκάθαρα την υπεροχή της συνεργατικής μάθησης σε σύγκριση με τον ανταγωνιστικό τρόπο οργάνωσης της σχολικής τάξης (Καζολαμάνης, 2005).

Επιτρέπεται η έντυπη ή ηλεκτρονική αναπαραγωγή της συγκεκριμένης επιστημονικής εργασίας μόνο για εκπαιδευτική ή ερευνητική χρήση και με την προϋπόθεση ότι τα τυχόν αντίγραφα περιλαμβάνουν την αρχική σελίδα και την παρούσα σημείωση πνευματικών δικαιωμάτων. Απαγορεύεται αυστηρά η αναδημοσίευση, μέρος ή όλο των πρακτικών για οικονομικό όφελος χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

© 2014 Ανάπτυξη Σχολική Παedαγωγική και Τεχνολογική Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑITE) - ΕΕΜΑΠΕ

Οι Ερευνητικές Εργασίες θεσμοθετούνται από τον Σεπτέμβριο του 2011 ως διακριτή ενότητα του υποχρεωτικού προγράμματος του Νέου Λυκείου (ΥΠΑΜΘ 2011:13, ΦΕΚ 1213, τχ. Β/2011). Η εκπόνηση τέτοιων εργασιών είναι σύμφωνη με τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη φύση και τον διδακτικό προσανατολισμό των Προγραμμάτων Σπουδών και με τις πρακτικές που ισχύουν δεκαετίες τώρα στα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών. Ως απόλυτη εκπαιδευτική πρακτική, οι Ερευνητικές Εργασίες εντάσσονται οργανικά στην όλη φιλοσοφία του Νέου Σχολείου (ΥΠΑΜΘ 2010: 10-11, 23-25, ΥΠΑΜΘ 2011: 13), η οποία αντιλαμβάνεται τους μαθητές ως μικρούς «διανοούμενους», «επιστήμονες» και «ερευνητές», που συνεργάζονται στενά σε πλαίσιο πρωτοβουλιών και απόλυτων και προσεγγίζουν βιωματικά και με διαφορετικούς τρόπους τη νέα σχολική γνώση μέσα από διεπιστημονικής φύσης ερωτήματα, πειραματισμούς και διερευνήσεις.

Πρόκειται για σημαντική εκπαιδευτική καινοτομία, η οποία βασίζεται σε σύγχρονες και δοκιμασμένες παιδαγωγικές αρχές και αποσκοπεί να ενισχύσει τον εκπαιδευτικό ρόλο του Νέου Λυκείου.

Μεταξύ του πλήθους των οργανωτικής φύσης ζητημάτων που προέκυψαν κατά την εισαγωγή των Ερευνητικών Εργασιών στα Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια (Πάγκαλος, 2012), προβλήματα τα οποία εν μέρει δικαιολογούνται λόγω της έλλειψης κατάλληλων πόρων και υποδομών καθώς και της πολυπλοκότητας δημιουργίας των αφορολογίων προγραμμάτων των σχολείων, αναδεικνύονται και σημαντικά, επιστημονικής κυρίας φύσης, ζητήματα υλοποίησης των Ερευνητικών Εργασιών. Κάποια από αυτά (Πανταζή Α., 2013), είναι ζητήματα σχεδιασμού, όπως η έλλειψη ή ο ανεπαρκής καθορισμός ερευνητικών ερωτημάτων και άλλα μεθόδου, όπως η παρανόηση της έννοιας της έρευνας, που κάποιες φορές εκφυλίζεται σε άκριτη παράθεση πληροφοριών από το διαδίκτυο. Εκτός από τέτοια ζητήματα που συχνά αναφέρονται με υπερβολή σε δημοσιεύματα και χαρακτηρίζουν ολόκληρο τον καινοτόμο θεσμό των Ερευνητικών Εργασιών σαν «πρόχειρο» ή ακόμα και «αποτυχημένο», υπάρχουν σοβαρότερα, επιστημονικής φύσης ζητήματα, που αφορούν στη δυσκολία προσαρμογής αρκετών εκπαιδευτικών σε μία σειρά νοοεισεργόμενων για αυτούς διδακτικών προσεγγίσεων και διαδικασιών.

Ένα από αυτά είναι η εξασφάλιση της κατάλληλης σύνθεσης των μαθητικών ομάδων (Τζωρτζάκης, 2013)

που με τη σειρά της συσχετίζεται με παράγοντες και προβλήματα που όπως αναφέρουν οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί εμποδίζουν την ομαλή διεξαγωγή του μαθήματος.

2. ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ

Συνεργατική μάθηση δε σημαίνει απλά χωρίζονται οι μαθητές σε ομάδες και απεξεργάζονται ένα θέμα αλλά μια άρτια σχεδιασμένη σύνθετη διδακτική στρατηγική που απαιτεί εμπιστοσύνη στις δυνατότητες της ομάδας, ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, σεβασμό στη διαφορετικότητα, ανεξάρτητα από το φύλο, τη φυλή ή τα εθνικά χαρακτηριστικά όλων όσων συμμετέχουν στην ομάδα (Putman, 1997).

Η χρήση της συνεργατικής μάθησης παρουσιάζει αρκετά σημαντικά πλεονεκτήματα (Slavin, 1994). Τα κυριότερα από αυτά είναι τα εξής:

- προώθηση των διαπολιτισμικών σχέσεων και της επαφής με διαφορετικές κουλτούρες, ιδεολογίες, κ.λπ.
- αύξηση αυτοεκτίμησης: στο πλαίσιο της κοινότητας μάθησης τα μέλη της εργάζονται με κοινό στόχο και συμφωνημένου ρόλους. Αυτό συμβάλλει στην ανάπτυξη αισθήματος κοινής ευθύνης, αλληλοϋποστήριξης και καλλιέργειας ενός φιλικού κλίματος που ενθαρρύνει τη μάθηση.
- επιπλέον κίνητρα μάθησης: είναι γνωστό ότι οι άνθρωποι αισθάνονται την ανάγκη να ζουν σε κοινωνικές ομάδες. Η οργάνωση, επομένως, των μαθητών ή / και επαγγελματιών σε κοινότητες μάθησης με στόχο τη συνεργασία για την επίτευξη κοινών γνωσιακών στόχων είναι απόλυτα προσαρμοσμένη στη φύση και στις ανάγκες τους, ενώ αντίθετα η απομόνωσή τους παραβιάζει τις έντονες τάσεις τους για επικοινωνία και αλληλεπίδραση. Για τους παραπάνω λόγους η εργασία των ατόμων στο πλαίσιο μιας κοινότητας μάθησης μπορεί από μόνη της να αποτελέσει ισχυρό κίνητρο για μάθηση.
- προώθηση των δεξιοτήτων που σχετίζονται με την οργάνωση και την εργασία στο πλαίσιο ομάδων. (Σγουροπούλου & Κουτουμάνος 2001)

Όταν το ομαδοσυνεργατικό σύστημα οργάνωσης της σχολικής τάξης εφαρμόζεται στις Ερευνητικές Εργασίες, οι τελευταίες αποκαλούνται (ομαδο-) Συνεργατικές Ερευνητικές Εργασίες (group inquiry projects βλ. και Καρύδης και Νημά 2008:170-175). Η έρευνα διαπιστώνει ότι ο συνδυασμός διαπιστημονικότητας και αμαδιότητας κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητών και βελτιώνει τόσο τις στάσεις τους και την αυτο-εκτίμησή τους όσο και τις ικανότητές τους για συνεργασία και, κατ' επέκταση, και τη μάθηση και τη διατήρηση της γνώσης (βλ. Rogoff et al. 1998, Prince 2004; Joyce, Weil and Calhoun 2008) (ΥΠΔΒΜΘ, 2011). Η συνεργατική δράση είναι πολύπλοκη και απαιτητική μορφή δράσης, δότι προβποθέτει στάσεις και ικανότητες επικοινωνίας, συνεργασίας και διαχείρισης των συγκρούσεων, τις οποίες δεν κατέχουν εκ προοιμίου οι μαθητές

2.1 Οδηγίες για τη σύνθεση μαθητικών ομάδων

Σύμφωνα με τον οδηγό του μαθήματος των Ερευνητικών Εργασιών (ΥΠΔΒΜΘ, 2011), μία από τις τέσσερις αρχές που διέπουν το σχεδιασμό των Ερευνητικών Εργασιών είναι η αρχή της δια-μαθητικής συνεργασίας, γνωστή και ως «ομαδοσυνεργατική προσέγγιση μάθησης» (cooperative learning) που αξιοποιεί τη δυναμική της ομάδας ως κινητήριο δύναμη των μαθησιακών και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων.

Η αποτελεσματικότητα της ομάδας εξαρτάται από πολλούς και διαφορετικούς παράγοντες, όπως είναι η σύνθεση της ομάδας (προτείνεται ανομοιογενής σύσταση ως προς το φύλο, τις μαθησιακές επιδόσεις, τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες, εμπειρίες, ανάγκες και ενδιαφέροντα), η προσωπικότητα και συμπεριφορά των μελών της, ο αριθμός αυτών και τα δομικά χαρακτηριστικά του προς εξέταση αντικείμενου (Webb, 1989). Ο τρόπος σύνθεσης των μαθητικών αυτών ομάδων είναι καθοριστικός για τη μετέπειτα συνεργασία, τόσο των μελών της κάθε ομάδας, όσο και των ομάδων μεταξύ τους και επηρεάζει την απόδοσή τους και το τελικό αποτέλεσμα της εργασίας τους. Σχετικά με τους διάφορους τρόπους σύνθεσης ομάδων, στον οδηγό αναφέρεται ότι «Κατά τη σύνθεση των ομάδων τίθενται δύο κύρια ερωτήματα, πόσοι μαθητές θα συμμετέχουν σε κάθε ομάδα και με ποια κριτήρια θα γίνει η επιλογή των μελών κάθε ομάδας. Σχετικά με τα κριτήρια επιλογής των μελών, που καθορίζουν αν οι ομάδες θα είναι ομοιογενείς ή ανομοιογενείς, για παιδαγωγικούς λόγους, προκρίνονται συνήθως οι ανομοιογενείς, ως προς το επίπεδο μαθησιακών ικανοτήτων και το φύλο, τετραμελείς ομάδες, οι οποίες ιδεατά συμπεριλαμβάνουν έναν μαθητή (ή μαθήτρια) υψηλής σχολικής επίδοσης, δύο μέτριες και έναν χαμηλής. Η ανομοιογένεια έχει αποδειχθεί ότι δεν βοηθά μόνο τους χαμηλής επίδοσης μαθητές, αλλά και τους μαθητές με υψηλή επίδοση, διότι οι τελευταίοι, αναλαμβάνοντας διδακτικούς ρόλους εντός της ομάδας, αναγκάζονται να ανασυγκροτήσουν την γνώση τους σε ανώτερο επίπεδο οργάνωσης και γενίκευσης, προκειμένου να την εξηγήσουν στους υπόλοιπους.

- Για τη διασφάλιση της ανομοιογένειας και της ένταξης όλων των μαθητών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ζητούν από τους μαθητές να δηλώσουν 4-5 μαθητές με τους οποίους θα ήθελαν να αποτελέσουν ομάδα και στη συνέχεια φροντίζουν να τους εντάξουν σε ομάδα στην οποία θα συμμετέχουν, αν είναι δυνατόν, δύο τουλάχιστον από τους προτεινόμενους συμμαθητές τους.
- Ο σχηματισμός ομάδων με βάση τις επιλογές των μαθητών, που είναι ένας άλλος τρόπος συγκρότησης των ομάδων, οδηγεί στη δημιουργία μάλλον ομοιογενών ομάδων με αυξημένη συνοχή, αλλά και με ροπή προς φιλικές δραστηριότητες αλλότριας προς το έργο τους.
- Επίσης, πολύ συχνά μέσα από τη μαθητική επιλογή κάποιοι μαθητές μένουν εκτός των προτιμήσεων των συμμαθητών τους. Γι' αυτό προτείνουμε τον συνδυασμό των μαθητικών

προτιμήσεων και των παρεμβάσεων του εκπαιδευτικού, που διασφαλίζει λειτουργικές συνθέσεις και εντάσσει όλους σε κάποια ομάδα.

- Τέλος, η τυχαία επιλογή μελών, π.χ. μέσω κλήρωσης, πιστεύουμε ότι πρέπει να γίνεται με πολύ προσοχή για τη σύνθεση ομάδων με μακροπρόθεσμο έργο, όπως αυτό των Ερευνητικών Εργασιών, διότι δημιουργεί και μη λειτουργικούς συνδυασμούς, τους οποίους ο εκπαιδευτικός αποφεύγει, όταν έχει δυνατότητες παρέμβασης στη σύνθεση των ομάδων, όπως ήδη αναφέραμε» (ΥΠΔΒΜΘ, 2011).

2.2 Σύνθεση μαθητικών ομάδων στην πράξη

Στο Βιβλίο του Εκπαιδευτικού των Ερευνητικών Εργασιών προτείνεται η δημιουργία ισοδύναμων ομάδων που εσωτερικά αποτελούνται από μέλη διαφορετικής σχολικής επίδοσης. Από την έρευνα προκύπτει ότι αυτός δεν ακολουθείται σε ικανοποιητικό βαθμό.

Μεταξύ των 569 Ερευνητικών Εργασιών που υλοποιήθηκαν σε Γενικά Λύκεια της Κρήτης το σχολικό έτος 2012-2013, στην ερώτηση σχετικής έρευνας που περιέγραφε τον τρόπο Σύνθεσης των Συνεργαζόμενων Ομάδων οι εκπαιδευτικοί καλούνταν να επιλέξουν την απάντηση που περιγράφει καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο σχηματίστηκαν οι ομάδες των μαθητών, μεταξύ των ακόλουθων επιλογών:

- Οι ομάδες σχηματίστηκαν σύμφωνα με τις επιθυμίες των μαθητών
- Ο καθηγητής σχημάτισε τις ομάδες με κλήρωση ή με κάποιο μέθοδο που βασίστηκε στην τυχαία επιλογή
- Ο καθηγητής σχημάτισε τις ομάδες με βάση την εμπειρία του
- Οι ομάδες σχηματίστηκαν ανάλογα με το ενδιαφέρον των μαθητών για κάποιο υπο-θέμα της Ε.Ε.
- Σχηματίστηκαν ισοδύναμες ομάδες, σύμφωνα με τις απαιτούμενες για την Ε.Ε. κλίσεις/δεξιότητες των μαθητών, όπως συζητήθηκαν στην τάξη
- Οι ομάδες σχηματίστηκαν μετά από προτάσεις μαθητών και χρήση κοινωνιογράμματος
- Σχηματίστηκαν ισοδύναμες ομάδες, σύμφωνα με τις σχολικές επιδόσεις των μαθητών

Με βάση τις οδηγίες που αναφέρθηκαν παραπάνω, αλλά και την παιδαγωγική που αναπτύσσεται στο βιβλίο του Εκπαιδευτικού των Ερευνητικών Εργασιών τα αναμενόμενα αποτελέσματα ήταν να υπάρχουν λίγες απαντήσεις για τις επιλογές 1, 2 & 3 και πολύ περισσότερες για τις επιλογές 5, 6, και 7. Αν αυτού, οι απαντήσεις περικυσιάζουν πολύ σημαντικές αποκλίσεις από τα αναμενόμενα, με σημαντικότερη εκείνη της επιλογής του τρόπου σχηματισμού των ομάδων αποκλειστικά με βάση τις επιθυμίες των μαθητών (επιλογή 1) σε ποσοστό 38%, αντί του αναμενόμενου πολύ χαμηλού ποσοστού. Παρομοίως σημαντικότερη απόκλιση είναι εκείνη της επιλογής του τρόπου σχηματισμού των ομάδων σύμφωνα με τις σχολικές

επίδοσεις των μαθητών (επιλογή 7) σε ποσοστό μόλις 6%, αντί του αναμενόμενου πολύ υψηλού ποσοστού.

Από συζητήσεις με εκπαιδευτικούς σε ημερίδες και κατά τη διάρκεια επισκέψεων του Σχολικού Συμβούλου στα σχολεία, προτάθηκε σαν αρμονία της παραπάνω απόκλισης από το αναμενόμενο, η μη επαρκής επιμόρφωση των διδασκόντων και η υποχώρηση στην πίεση που ασκεί δέχονται από τους μαθητές, προκειμένου οι ίδιοι να σχηματίσουν τις ομάδες με άτομα της επιλογής τους.

2.1. Μέθοδοι σύνθεσης μαθητικών ομάδων – Διαδικασία, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα

Ένα από τα ζητούμενα των εκπαιδευτικών που εμπλέκονται σε διάφορων ειδών μαθητικές ομαδικές δραστηριότητες και μαθήματα, είναι να βοηθήσουν στο σχηματισμό κατάλληλων για την κάθε δραστηριότητα μαθητικών ομάδων. Η εμπειρία έχει δείξει ότι αυτό που πολλές φορές ζητούν οι μαθητές, είναι να τους επιτραπεί να σχηματίζουν οι ίδιοι τις ομάδες τους, επιλέγοντας μέσα από το σύνολο της τάξης, τους συμμαθητές τους οποίους προτιμούν περισσότερο, πιθανόν για συναισθηματικούς λόγους. Καθώς οι ομαδικές δραστηριότητες δεν έχουν όλες τις ίδιες απαιτήσεις, κάποιοι τρόποι σύνθεσης των ομάδων ενδεικνύονται ή αντανάσκονται ανάλογα με τις απαιτήσεις της κάθε δραστηριότητας. Σε μία αβλητική πχ ομαδική δραστηριότητα οι αρμόδιοι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να εξασφαλίσουν μία κάποια ισοδυναμία των ομάδων.

Στις Ερευνητικές Εργασίες προτείνονται δύο συγκεκριμένοι τρόποι σύνθεσης των μαθητικών ομάδων, η μέθοδος που στηρίζεται στις επιδόσεις και η μέθοδος του κοινωνιογράμματος.

Επιπλέον, η εμπειρία από σχετικά μαθήματα που εφαρμόζουν τη μέθοδο project (Frey, 1976), όπως τα μαθήματα της Τεχνολογίας, έχει αναδείξει στην πράξη τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα στην εφαρμογή στην τάξη των διάφορων μεθόδων.

2.1.1. Ισοδύναμες ομάδες, σύμφωνα με τις σχολικές επιδόσεις των μαθητών

Τα πλεονεκτήματα της μεθόδου είναι ότι α) εξασφαλίζεται ισοδυναμία ως προς τις επιδόσεις, πράγμα που είναι και το ζητούμενο σύμφωνα με τις προδιαγραφές του μαθήματος, β) δεν υπάρχουν απομονωμένοι μαθητές, αφού όλοι τοποθετούνται αναγκαστικά σε ομάδες.

Μειονέκτημα είναι ότι η επιλογή στηρίζεται στο «βαθμό». Αν και αυτό είναι ένα σημείο για το οποίο οι εκπαιδευτικοί αρκετές φορές εκφράζουν επιφυλάξεις, οι μαθητές δεν δείχνουν να δυσανασχετούν, εφόσον βέβαια τους εξηγηθεί η διαδικασία. Επίσης, σε συνεντεύξεις εκπαιδευτικών δηλώνουν ότι δεν αντιμετώπισαν κανένα πρόβλημα, «αφού οι μαθητές έτσι κι αλλιώς ξέρουν τους βαθμούς, τόσο τους δικούς τους όσο και των άλλων». Ένα δεύτερο μειονέκτημα είναι ότι οι μαθητές «τοποθετούνται» στις ομάδες χωρίς να έχουν δυνατότητα έκφρασης κάποιας προτίμησης

Ο χρόνος εφαρμογής της μεθόδου υπολογίζεται σε μία σχολική ώρα.

Σαν βελτίωση της μεθόδου, προτείνεται επικουρικά, μια δοκιμασμένη ευρύτερη μέθοδος σύνθεσης ομάδων (Τζωρτζάκης, 2013) που περιγραφόμενη συνοπτικά, είναι να συν-καθορίζονται τα απαιτούμενα κριτήρια από εκπαιδευτικό και μαθητές και στη συνέχεια οι μαθητές να συνθέτουν τις ομάδες τους, χωρίς όμως να παραβιάζουν τα κριτήρια που έχουν καθοριστεί. Αν πηθεί σαν αποκλειστικό κριτήριο η σχολική επίδοση, τότε η μέθοδος είναι αυτή που περιγράφει το βιβλίο του Εκπαιδευτικού των Ερευνητικών Εργασιών (ΥΠΔΒΜΘ, 2011), βελτιωμένη μόνο ως προς τη δυνατότητα των μαθητών να επιλέγουν οι ίδιοι τα μέλη των ομάδων τους. Το πλεονέκτημα της μεθόδου είναι ότι δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να συνθέτουν οι ίδιοι τις ομάδες τους, τους επιτρέπει να επιλέγουν συνεργάτες της επιλογής τους, μεταξύ όμως αυτών που τα κριτήρια του εκπαιδευτικού έχουν περιορίσει, εξυπηρετώντας έτσι το προηγούμενο μειονέκτημα της μεθόδου.

Σε ένα πρακτικό παράδειγμα όπως αυτό που φαίνεται στην Εικόνα 1, τα ονόματα των μαθητών έχουν αναγραφεί στον πίνακα σε σειρές ανάλογες με τα κριτήρια επιλογής (εδώ η σχολική επίδοση) και η επιλογή των μαθητών γίνεται διαδοχικά από τους ίδιους, με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπεται σε κάθε ομάδα να αποτελείται από μαθητές που ανήκουν σε όλες τις σειρές, άρα να καλύπτονται όλο το φάσμα των σχολικών επιδόσεων. Με αυτό τον τρόπο καλύπτεται η ανομοιογένεια της ομάδας.

Κριτήριο: Επίδοση	Θα γίνουν 4 ομάδες των 5 ατόμων			
20 - 18,2	Μαρία	Γιώργος	Κώστας	Νίκος
18,1 - 17,4	Παντελής	Χάρης	Τάσος	Ελένη
	Τασία	Ρούλα	Μανώλης	Γιώργος
	Μαρία	Άννα	Γιάννης	Κοσμάς
14 - 12,5	Βιβή	Εριμύνη	Μπάμπης	Κώστας

Εικόνα 1. Παράδειγμα τρόπου σύνθεσης μαθητικών ομάδων με μέλη διαφορετικής σχολικής επίδοσης και επιλογή από τους ίδιους τους μαθητές.

Στο παράδειγμα φαίνεται η διαδικασία σύνθεσης μίας ομάδας (με την κόκκινη υπογράμμιση) που αποτελείται από άτομα διαφορετικών επιδόσεων και συντίθεται σταδιακά με βάση τις επιλογές ενός «οργανωτή» (εδώ της Μαρίας). Η διαδοχική επιλογή των μελών εξασφαλίζει την ισοδυναμία των ομάδων καθώς πρώτα επιλέγεται ένας μαθητής για τη μία ομάδα, στη συνέχεια ένας για την επόμενη και η διαδικασία επαναλαμβάνεται μέχρι να σχηματιστούν όλες οι ομάδες.

2.1.2. Ισοδύναμες ομάδες, σύμφωνα με τις απαιτούμενες, κλίσεις/δεξιότητες των μαθητών

Πρόκειται για πρόταση σύνθεσης ομάδων που σχετίζεται με τη συστηματική θεωρία στην ψυχολογία.

Η συστηματική θεωρία έχει εφαρμογή στη μελέτη της δυναμικής της ομάδας λαμβάνοντας υπόψη τη θεώρηση των συνόλων. Μια βασική αρχή της είναι ότι το όλο διαφέρει από το άθροισμα των μερών. Η εφαρμογή της στη δυναμική της ομάδας λαμβάνει υπόψη τους κανόνες που αναπτύσσονται μέσα στην ομάδα και τα χαρακτηριστικά του ίδιου του ατόμου (Γιώτα, 2010).

Τα πλεονεκτήματα της μεθόδου είναι ότι α) εξασφαλίζεται ισοδυναμία ως προς τις κλίσεις και ικανότητες των μαθητών, β) δεν υπάρχουν απομονωμένοι μαθητές, γ) οι ίδιοι οι μαθητές εξασφαλίζουν ισοδυναμία επιδόσεων και φύλου, δ) εξασφαλίζεται και η ασφάλεια και οικειότητα.

Ένα μειονέκτημα είναι ότι χρειάζεται εμπειρία από τον καθηγητή στον «ορισμό» των κριτηρίων ανάλογα με το θέμα και τον τρόπο συνεργασίας των ομάδων.

Η διαδικασία είναι η ίδια με την προηγούμενη (βελτιωμένη) μέθοδο που φαίνεται στην Εικόνα 1, μόνο που οι σειρές των μαθητών στον πίνακα δεν έχουν γραφεί ανάλογα με τις επιδόσεις των μαθητών, αλλά σύμφωνα με τις απαιτούμενες δεξιότητες που απαιτούν οι ρόλοι των μαθητών στη συγκεκριμένη Ερευνητική Εργασία. Έτσι αν κάθε ομάδα απαιτείται να περιλαμβάνει ένα μαθητή με καλλιτεχνικές δεξιότητες, ένα με γνώσεις πληροφορικής κλπ, σε μία γραμμή θα βρίσκονται όλα οι «καλλιτέχνες» σε άλλη οι «πληροφορικοί» κτλ.

Ο χρόνος εφαρμογής της μεθόδου υπολογίζεται σε μία σχολική ώρα.

2.1.3. Χρήση κοινωνιογράμματος μετά από προτάσεις μαθητών

Τα πλεονεκτήματα της μεθόδου είναι ότι α) δεν υπάρχουν απομονωμένοι μαθητές, αφού η μέθοδος αυτή είναι ειδικά σχεδιασμένη ώστε να ομαδοποιεί άτομα που επιθυμούν να συνεργάζονται μαζί και β) υπάρχει οικειότητα και ασφάλεια.

Το μειονέκτημα είναι ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί ισοδυναμία των ομάδων, ούτε ανομοιογένεια, αφού αυτά δεν αποτελούν κριτήρια επιλογής. Επιπλέον η εφαρμογή της μεθόδου είναι εξαιρετικά χρονοβόρα, ακόμα και αν χρησιμοποιηθούν σχετικά λογισμικά.

Εικόνα 2. Λογισμικά κατασκευής κοινωνιογράμματος.

Ο χωρισμός των μαθητών σε ομάδες, γίνεται από τον καθηγητή, εκτός σχολείου, με την κατασκευή κοινωνιογράμματος. (Μπάτσος, 2006). Οι μαθητές έχουν παραδώσει ένα χαρτί που αναφέρει τρεις συμμαθητές τους (για τετραμελείς ομάδες) με τους οποίους θα ήθελαν να συμμετέχουν στην ίδια ομάδα. Ο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

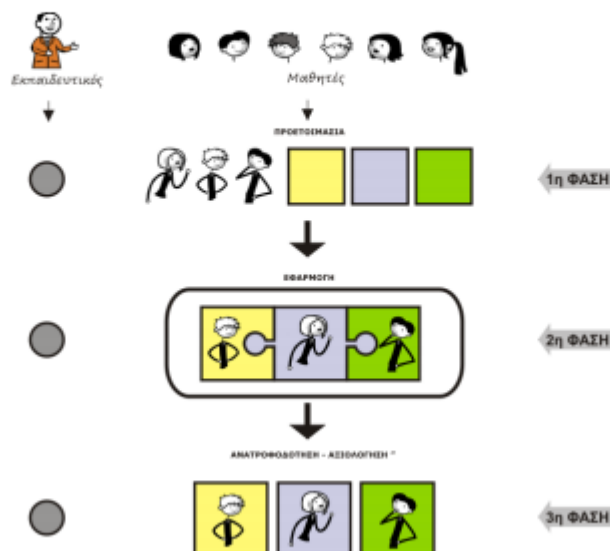
Από το Επιμορφωτικό υλικό

Επιμόρφωση Β2 επιπέδου ΤΠΕ, Συστάδα: Β2.10 Εκπαιδευτικοί Μηχανικοί),- Βασικό Υλικό Μελέτης, ΙΤΥΕ-ΙΕΠ (Ιούνιος 2019), και συγκεκριμένα από το Βασικό Υλικό Μελέτης (Πακέτο 5), Μέθοδοι & Εργαλεία Διδασκαλίας, Μάθησης & Αξιολόγησης,

Παρατίθενται οι σελίδες 111-113, (1.2.10 Στρατηγικές ενεργητικής / συνεργατικής μάθησης στην αντεστραμμένη διδασκαλία) στις οποίες παρουσιάζεται:

Η Στρατηγική Jigsaw (Συναρμολόγηση)

θα πρέπει να συζητηθεί αν υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι προσέγγισης των διδακτικών στόχων της δραστηριότητας.

Εικόνα 3. Φάσεις της σποατηνικής Role Playing

Στρατηγική Jigsaw (Συναρμολόγηση)

Η συνεργατική στρατηγική Jigsaw (συναρμολόγηση) αναφέρεται στην οργάνωση μικρών ετερογενών ομάδων μαθητών που καλούνται να μελετήσουν ένα πλήθος πληροφοριών, με σκοπό την επίλυση ενός κοινού προβλήματος. Κάθε συμμετέχοντας (ατομικά ή στα πλαίσια μιας αρχικής ομάδας) ασχολείται με ένα συγκεκριμένο υπο-πρόβλημα. Ο κάθε συμμετέχοντας (ή η αρχική ομάδα) ανήκει σε μια ευρύτερη ομάδα, η οποία καλείται «ομάδα Jigsaw». Ορίζεται από τον εκπαιδευτικό, κάποιος μαθητής ως αρχηγός της ομάδας, του οποίου καθήκον είναι να οργανώνει την ομάδα, να αναθέτει εργασίες στους συμμετέχοντας, να επεμβαίνει και να επιλύει διαμάχες ή προβλήματα κοινωνικής φύσης ή συμπεριφοράς. Συμμετέχοντας από διαφορετικές «ομάδες Jigsaw», οι οποίοι μελετούν το ίδιο υπο-πρόβλημα, συνθέτουν «Ειδικές ομάδες εργασίας» (Expert groups), όπου σε αυτές μελετούν το αντικείμενό τους και γίνεται ανταλλαγή των πληροφοριών-ιδεών. Η εμπειρία που αποκτιέται σ' αυτές τις «Ειδικές ομάδες» μεταφέρεται από τα μέλη τους στις αρχικές «ομάδες Jigsaw» με απώτερο σκοπό την επίλυση του αρχικού προβλήματος. Με αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευόμενοι είναι υπεύθυνοι όχι μόνο για τη δική τους μάθηση αλλά και για των άλλων. Στη συνέχεια όλα τα μέλη κάθε υποομάδας ενσωματώνουν τα αποτελέσματα μέσω συζητήσεων και συγκρίσεων στο πλαίσιο της τάξης.

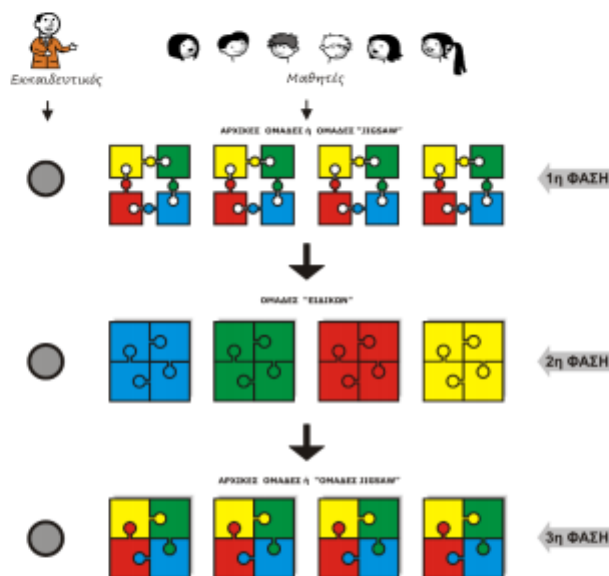
Η μαθησιακή στρατηγική του Jigsaw περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια- φάσεις:

1^η ΦΑΣΗ: Συλλογή πληροφοριών

- Το αρχικό πρόβλημα χωρίζεται από τον εκπαιδευτικό σε υπο-θέματα (υπο-προβλήματα) τα οποία καταγράφονται σε ειδικά φύλλα εργασίας. Τα ειδικά φύλλα εργασίας μπορεί να

περιλαμβάνουν τις ενέργειες που πρέπει να κάνουν οι μαθητές καθώς επίσης και ένα περίγραμμα του υποθέματος με τη μορφή ερωτήσεων.

- Ο εκπαιδευτικός χωρίζει τους μαθητές σε ισάριθμες ομάδες, οι οποίες αποτελούν τις «ομάδες Jigsaw». Ορίζεται κάποιος αρχηγός της ομάδας από τον εκπαιδευτικό.
- Ο εκπαιδευτικός μοιράζει τα ειδικά φύλλα εργασίας σε κάθε μαθητή (ή αρχική ομάδα) που ανήκει στην «ομάδα Jigsaw» και εξηγεί ότι ο κάθε μαθητής θα γίνει ειδικός ενός θέματος που σχετίζεται με το αρχικό πρόβλημα-θέμα που μελετάται.
- Οι μαθητές (ατομικά ή στα πλαίσια μιας αρχικής ομάδας) αναλαμβάνουν ένα θέμα (υπο-πρόβλημα), συλλέγουν και μελετούν τις απαραίτητες πληροφορίες και αναπτύσσουν ειδικές γνώσεις σχετικά με αυτό.

Σχήμα 5. Φάσεις στοατηνικής Jigsaw

2^η ΦΑΣΗ: Σύσκεψη «ομάδων ειδικών» (Expert groups)

Κάθε μαθητής ανήκει σε μια «ομάδα Ειδικών» (Expert group) που ασχολείται με το ίδιο θέμα (υπο-πρόβλημα). Οι μαθητές, ύστερα από την ενασχόλησή τους με το θέμα που τους έχει ανατεθεί, μετακινούνται στην «ομάδα ειδικών» στην οποία ανήκουν. Εκεί συζητούν και ανταλλάσσουν πληροφορίες- ιδέες σχετικά με το θέμα και συμπληρώνουν το ειδικό φύλλο εργασίας. Στόχος των μελών της «ομάδας ειδικών» είναι να εκβαθύνουν τις γνώσεις τους σχετικά με το συγκεκριμένο υπο-θέμα και να προετοιμάσουν μια σύντομη παρουσίαση, την οποία θα χρησιμοποιήσουν για να διδάξουν το θέμα τους στα μέλη της «ομάδας Jigsaw».

3^η ΦΑΣΗ: Επεξεργασία προβλήματος στα πλαίσια της «ομάδας Jigsaw»-Αναφορές

Όταν οι ομάδες ειδικών έχουν τελειώσει την εργασία τους, γυρίζουν στις «ομάδες Jigsaw», όπου κάθε ειδικός έχει την ευθύνη να διδάξει το θέμα με το οποίο ασχολήθηκε και ανέλυσε

με τους άλλους ειδικούς. Στο σημείο αυτό οι μαθητές μπορεί να υποβάλλουν ερωτήσεις στους ειδικούς της ομάδας τους.

Μετά το πέρας της παραπάνω διαδικασίας, διεξάγεται συζήτηση στο πλαίσιο της τάξης ή καλούνται οι ειδικοί να απαντήσουν σε ερωτήσεις οι οποίες τίθενται από τους υπόλοιπους μαθητές. Στο τέλος, ακολουθεί η ανάθεση ενός ερωτηματολογίου (quiz) σε κάθε μαθητή ατομικά, με σκοπό την τελική αξιολόγησή τους. Οι μαθητές δεν αλληλοβοηθούνται κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Στρατηγική Think- Pair- Share (TPS)

Η στρατηγική Think- Pair- Share (TPS) αποτελεί μια μέθοδο συνεργατικής μάθησης. Ο εκπαιδευτικός θέτει στους μαθητές ένα θέμα προς επίλυση. Αρχικά, ο κάθε μαθητής σκέφτεται (think) μόνος του το υπό διερεύνηση θέμα και καταγράφει τις πρώτες του σκέψεις. Στη συνέχεια, οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια (pair) και ανταλλάσσουν απόψεις, καταλήγοντας από κοινού σε μια νέα λύση. Τέλος, μοιράζονται (share) τις ιδέες τους και τις συζητούν στην ολομέλεια της τάξης. Το τελευταίο στάδιο μπορεί να πραγματοποιηθεί στην τάξη με τη μορφή ψηφοφορίας.

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη στρατηγική, οι μαθητές είναι περισσότερο πρόθυμοι να παραθέσουν τις ιδέες τους στην ολομέλεια της τάξης, αφού μοιράζονται τις απόψεις τους με έναν συμμαθητή, με αποτέλεσμα να νιώθουν καλύτερα και να μην ντρέπονται σε περίπτωση λανθασμένης απάντησης.

Η στρατηγική Think-Pair-Share περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια- φάσεις (βλέπε Εικόνα 4):

1^η ΦΑΣΗ: Ατομικός στοχασμός (Think)

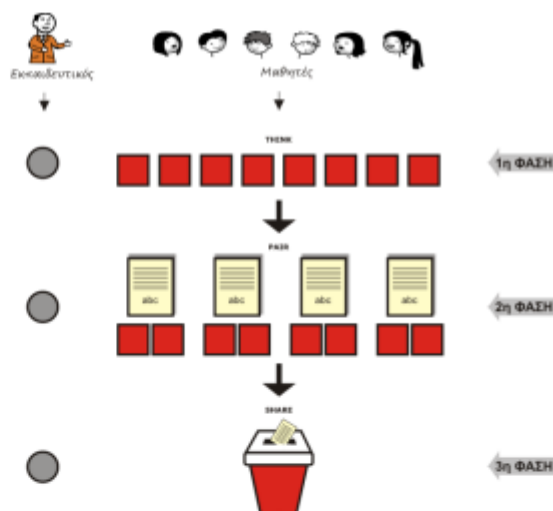
- Ανακοίνωση του ερωτήματος από τον εκπαιδευτικό.
- Στοχασμός του υπό διερεύνηση θέματος από τον κάθε μαθητή ατομικά.

2^η ΦΑΣΗ: Συζήτηση ανά ζεύγη (Pair)

- Καθορισμός των επιμέρους ζευγαριών.
- Στοχασμός του υπό διερεύνηση θέματος ανά ζεύγη μαθητών.
- Καταγραφή ιδεών-απαντήσεων.

3^η ΦΑΣΗ: Διαμοιρασμός ιδεών (Share)

- Παρουσίαση των απαντήσεων από τα επιμέρους ζεύγη σε όλη την τάξη.
- Συζήτηση στην ολομέλεια.

Εικόνα 4. Φάσεις στρατηγικής Think- Pair- Share

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Από το Επιμορφωτικό υλικό

Π1.5.1.β: **Επιμορφωτικό υλικό για τη Θ.Ε.2: Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας** της Πράξης: «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών σε θέματα Μαθητείας», ISBN: 978-618-5324-07-0, ΙΕΠ, Μονάδα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Αθήνα 2018

Και συγκεκριμένα από το Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Παρατίθενται οι σελίδες 12-14, (1.4.2. Επαγγελματικά Περιγράμματα) στις οποίες παρουσιάζεται:

- α) Ο Ορισμός και η Δομή του Επαγγελματικού Περιγράμματος καθώς και
- β) ο υπερσύνδεσμος στον οποίο εμφανίζονται τα Πιστοποιημένα από τον ΕΟΠΠΕΠ επαγγελματικά περιγράμματα που ανέρχονται σε 204 και είναι διαθέσιμα σε:
ΕΟΠΠΕΠ > Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων,
<https://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/katalogos-ep>

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Ο/η απόφοιτος/η «μπορεί να διαχειρίζεται και να επιβλέπει στο πλαίσιο συγκεκριμένης εργασίας ή διαδικασίας μάθησης, όπου μπορεί να συμβαίνουν και απρόβλεπτες αλλαγές. Μπορεί να αναθεωρεί και να αναπτύσσει τόσο την προσωπική του απόδοση όσο και άλλων απόμων» (ΕΟΠΠΕΠ: Επίτεδα Ε.Π.Π., 2018)

στ) Πρόγραμμα Σπουδών: Για τα Προγράμματα Σπουδών έχουν διατυπωθεί διαφορετικοί ορισμοί, οι οποίοι αντανακλούν διαφορετικές παιδαγωγικές και διδακτικές προσεγγίσεις.

Όπως αναφέρει το Cedefop (2008:56), «Πρόγραμμα Σπουδών είναι η καταγραφή των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και τον προγραμματισμό μιας δράσης εκπαίδευσης ή κατάρτισης, η οποία συμπεριλαμβάνει τον ορισμό μαθησιακών στόχων, περιεχομένου και μεθόδων (συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων αξιολόγησης) και υλικού, καθώς και ρυθμίσεις για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών».

Ένας διαφορετικός ορισμός για τα Προγράμματα Σπουδών που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της έρευνας του Cedefop (2010:9), ήταν ο ακόλουθος:

«Το Πρόγραμμα Σπουδών είναι ένα κανονιστικό έγγραφο (ή συλλογή εγγράφων) που καθορίζουν το πλαίσιο για τον προγραμματισμό των μαθησιακών εμπειριών».

Ανάλογα με τη χώρα, τον τύπο εκπαίδευσης και κατάρτισης αλλά και το εκπαιδευτικό ίδρυμα, το Πρόγραμμα Σπουδών μπορεί να καθορίσει μεταξύ άλλων τα μαθησιακά αποτελέσματα, τους στόχους, το περιεχόμενο, τον τόπο και τη διάρκεια της μάθησης, καθώς και τις μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης είτε σε μικρότερο είτε σε μεγαλύτερο βαθμό».

Επιπρόσθετα, στη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23^{ης} Απριλίου του 2008 σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση (2008/C 111/01), παρατίθενται ορισμοί για το «Επαγγελματικό προσόν», το «Εθνικό σύστημα επαγγελματικών προσόντων», το «Εθνικό Πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων», τον «Κλάδο», τον «Διεθνή κλαδικό οργανισμό», τα «μαθησιακά αποτελέσματα», τις «Γνώσεις», τις «Δεξιότητες» και τις «Ικανότητες».

1.4.2 Επαγγελματικά Περιγράμματα

Ορισμός επαγγελματικού περιγράμματος

Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. 110998/8-5-2006 (ΦΕΚ 566/Β'/2006), ισχύουν τα ακόλουθα:

«Ως Επαγγελματικό Περίγραμμα ορίζεται το σύνολο των βασικών και επιμέρους επαγγελματικών λειτουργιών που συνθέτουν το αντικείμενο εργασίας ενός επαγγέλματος ή μιας ειδικότητας, καθώς και οι αντίστοιχες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την ανταπόκριση στις λειτουργίες αυτές».

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Τα Πιστοποιημένα από τον ΕΟΠΠΕΠ επαγγελματικά περιγράμματα ανέρχονται σε 204 και είναι διαθέσιμα στον παρακάτω υπερσύνδεσμο: ΕΟΠΠΕΠ > Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων

Δομή Επαγγελματικού Περιγράμματος

Ένα Επαγγελματικό Περιγραμμά περιλαμβάνει τις ακόλουθες βασικές ενότητες:

Α) Ενότητα 1^η: Τίτλος και ορισμός του Επαγγέλματος ή/ και ειδικότητας

Στην ενότητα αυτή επιλέγεται ο πλέον γνωστός και δόκιμος στην αγορά εργασίας τίτλος του επαγγέλματος ή/και ειδικότητας και διατυπώνεται με σαφήνεια μια γενική περιγραφή του. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η αντιστοίχιση του επαγγέλματος ή/και ειδικότητας με το εκάστοτε ισχύον εθνικό σύστημα ταξινόμησης επαγγελμάτων σε τετραψήφια ανάλυση. Στις περιπτώσεις, όπου αυτό δεν είναι εφικτό, είναι επιθυμητή η ενδεικτική κατάταξη σε πλησιέστερο τριψήφιο ή διψήφιο κωδικό, καθώς και το σύστημα ταξινόμησης σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, σε τουλάχιστο διψήφια ανάλυση, σύμφωνα με το ΣΤΑΚΟΔ 2003.

Β) Ενότητα 2^η: Ανάλυση του επαγγέλματος ή/ και ειδικότητας - «προδιαγραφές»

Στην ενότητα αυτή αναλύονται οι κύριες και επιμέρους επαγγελματικές λειτουργίες, δηλαδή αποτυπώνονται και καταγράφονται οι εργασίες που αποτελούν το πλαίσιο αναφοράς του συγκεκριμένου επαγγέλματος ή/και της ειδικότητας. Η ανάλυση των επαγγελματικών λειτουργιών θα πρέπει να βασίζεται στη φιλοσοφία των «προδιαγραφών». Με τον όρο «προδιαγραφές» ορίζεται ο από κοινού (εργοδότες-εργαζόμενοι) προσδιορισμένος κατάλογος των κύριων και επιμέρους επαγγελματικών λειτουργιών που απαιτούνται στο πλαίσιο ενός επαγγέλματος ή/και ειδικότητας.

Γ) Ενότητα 3^η: Απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.

Στην ενότητα αυτή περιγράφονται οι απαιτούμενες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών, κοινωνικών ή/και άλλων οριζόντιων δεξιοτήτων, προκειμένου να ανταποκριθεί ο/η εργαζόμενος/η στις προδιαγραφές του συγκεκριμένου επαγγέλματος ή/και ειδικότητας. Ανάλογα με τη φύση και τον χαρακτήρα των γνώσεων και δεξιοτήτων, μπορεί να διακριθούν σε γενικές, βασικές και ειδικές επαγγελματικές γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που αντιστοιχούν στο αναλυόμενο επάγγελμα ή/και ειδικότητα καθώς και στους αντίστοιχους κλάδους.

Δ) Ενότητα 4^η: Προτεινόμενες διαδρομές απόκτησης των προσόντων.

Στην ενότητα αυτή καταγράφονται όλες οι δυνατές διαδρομές (εκπαίδευση, αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, επαγγελματική εμπειρία, τυπικές προϋποθέσεις άσκησης του επαγγέλματος ή/και ειδικότητας), δηλαδή οι τρόποι, τα μέσα και οι

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

διαδικασίες, που μπορεί να ακολουθηθούν, ώστε να επιτευχθεί η απόκτηση των απαιτούμενων προϋποθέσεων για την άσκηση ενός επαγγέλματος ή/και ειδικότητας η αντιστοίχιση, η συμπληρωματικότητα και η αναγνώριση των εκροών μεταξύ των διαφόρων συστημάτων εκπαίδευσης ή/και κατάρτισης.

Κατά τη διαδικασία προσδιορισμού των προδιαγραφών των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται στο πλαίσιο μιας επαγγελματικής λειτουργίας, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η αντιστοίχιση και διαβάθμισή τους με το διεθνές σύστημα ταξινόμησης των εκπαιδευτικών συστημάτων ISCED (International Standard Classification of Education).

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στην ενότητα «Ανάλυση του επαγγέλματος ή/και ειδικότητας» η ανάλυση των επαγγελματικών λειτουργιών, ανεξάρτητα από τη μεθοδολογία προσδιορισμού των προδιαγραφών που ακολουθείται σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ενιαία δομή που περιλαμβάνει:

Α) τον τίτλο της επαγγελματικής λειτουργίας, ο οποίος αναφέρεται στο αποτέλεσμα που ένας εργαζόμενος/μία εργαζόμενη προσδοκάται να επιτύχει στο πλαίσιο της συγκεκριμένης επαγγελματικής λειτουργίας,

Β) τα κριτήρια επαγγελματικής ανταπόκρισης, τα οποία περιγράφουν τα κρίσιμα εκείνα σημεία/δείκτες, με βάση τα οποία κρίνεται εάν ένας εργαζόμενος/μία εργαζόμενη ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στη συγκεκριμένη επαγγελματική λειτουργία,

Γ) την περιγραφή του εύρους εφαρμογής, η οποία αποτυπώνει τις συνθήκες για την άσκηση της συγκεκριμένης επαγγελματικής λειτουργίας, τις απαιτούμενες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.

Ο τίτλος επαγγελματικής λειτουργίας σε συνδυασμό με τα κριτήρια επαγγελματικής ανταπόκρισης και την ανάλυση του εύρους εφαρμογής στοιχειοθετούν μια ολοκληρωμένη παρουσίαση των προδιαγραφών μιας επαγγελματικής δραστηριότητας, έτσι όπως πρέπει να περιγράφεται στο πλαίσιο ενός επαγγελματικού περιγράμματος.

Ε) Οριζόντιες δεξιότητες

Ο όρος «Οριζόντιες δεξιότητες» αφορά ομάδες δεξιοτήτων που δεν εξειδικεύονται σε συγκεκριμένο τομέα απασχόλησης αλλά είναι σημαντικές εν γένει στη μάθηση, την εργασία και τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και διατρέχουν περισσότερα του ενός επαγγελματικά περιγράμματα. Ως τέτοιες ενδεικτικά αναφέρονται: οι ψηφιακές δεξιότητες ή οι δεξιότητες γλωσσομάθειας. Οι οριζόντιες δεξιότητες δεν αναφέρονται σε επαγγελματικά περιγράμματα, η ανάλυση και ανάπτυξή τους όμως γίνεται με τη φιλοσοφία των «προδιαγραφών». Το περιεχόμενό τους αναπτύσσεται σε γενικές, βασικές και ειδικές ανά επίπεδο: γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.